

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๙๖
วันพุธที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๘
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ	ประธานกรรมการ
๒. ศาสตราจารย์กระแสด ชนะวงศ์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายมานิจ สุขสมจิตร	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. ศาสตราจารย์สุจิต บุญบงการ	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๕. รองศาสตราจารย์นริวรรณ จินตกานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สี่
๖. นายปรีชา วัชรภักย์	รองประธานกรรมการ คนที่ห้า
๗. นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์	รองประธานกรรมการ คนที่หก
๘. ศาสตราจารย์พิเศษประสพสุข บุญเดช	ประธานที่ปรึกษากรรมการ
๙. นายจรูญ อินทจาร	รองประธานที่ปรึกษากรรมการ
๑๐. พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	ที่ปรึกษากรรมการและโฆษกกรรมการ
๑๑. นายคำคุณ สิทธิสมาน	โฆษกกรรมการ
๑๒. พลโท นาวัน ดำริกาญจน์	โฆษกกรรมการ
๑๓. นายปกรณ์ ปรียากร	โฆษกกรรมการ
๑๔. รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย	โฆษกกรรมการ
๑๕. นางสาวสุภัทรา นาคะผิว	โฆษกกรรมการ
๑๖. นายภฤต ไกรจิตติ	กรรมการ
๑๗. ศาสตราจารย์จรัส สุวรรณมาลา	กรรมการ
๑๘. นายจุมพล สุขมัน	กรรมการ
๑๙. นายเชษฐา โทณะวนิก	กรรมการ
๒๐. นายเชิดชัย วงศ์เสรี	กรรมการ
๒๑. นางถวิลวดี บุรีกุล	กรรมการ
๒๒. นายกอบศักดิ์ ภูตระกูล	กรรมการ
๒๓. พลโท นคร สุขประเสริฐ	กรรมการ
๒๔. ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ	กรรมการ

๒๕. นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์	กรรมการ
๒๖. นายประชา เตรรัตน์	กรรมการ
๒๗. นายไพบุลย์ นิติตะวัน	กรรมการ
๒๘. นายมีชัย วีระไวทยะ	กรรมการ
๒๙. พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ	กรรมการ
๓๐. นายวิชัย ทิตตภักดี	กรรมการ
๓๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ลาภเจริญทรัพย์	กรรมการ
๓๒. นางสาวสมสุข บุญยะปัญญา	กรรมการ
๓๓. นางกาญจนารัตน์ ลีวีโรจน์	เลขานุการกรรมการ

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. ศาสตราจารย์นครินทร์ เมฆไตรรัตน์	(ลาการประชุม)
๒. ศาสตราจารย์พิเศษเอนก เหล่าธรรมทัศน์	(ลาการประชุม)
๓. นายดิศทัต ใตระกิตย	(ลาการประชุม)

ผู้ช่วยเลขานุการกรรมการ คือ

ว่าที่เรือดรี ยุทธนา สำเภาเงิน	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง สำนักกรรมการ ๒ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
--------------------------------	---

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ซึ่งคณะกรรมการเชิญมาชี้แจงประกอบคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญ	
๑. นายมนูญ ศิริวรรณ	สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ
๒. นายเกษมสันต์ จิณณวาโส	สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ
๓. นายดุสิต เครืองาม	สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ
๔. นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา	สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ
๕. นางภัทริยา สุมะโน	สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ
๖. นายประสาร มฤคพิทักษ์	สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ
๗. นายประดิษฐ์ เรืองดิษฐ์	สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ
๘. นางสาวสารี อ๋องสมหวัง	สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ
๙. นางสาวรสนา โตสิตระกูล	สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ
๑๐. นายวสันต์ ภัยหลิกี้	สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ

สภาปฏิรูปแห่งชาติ

๑. นางอุบล ทลิมสกุล
๒. พลเรือเอก ชาญชัย เจริญสุวรรณ
๓. นางเตือนใจ สิ้นธุวนิก
๔. นายธวัช สุทธิกุล
๕. นายนิพนธ์ นาคสมภพ
๖. รองศาสตราจารย์พันธุ์ทิพย์ สายสุนทร
๗. พลเอก ภูติศ ทัดติยโชติ
๘. นายวิทยา กุลสมบูรณ์
๙. นายวินัย ตะห์ลัน

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ในคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ

นายธณน วัฒนกุล

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายอรธกร สุขปูนพันธ์

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สำนักกฎหมาย

๑. นายสุเทพ สิริพงษ์กุล
๒. นางสาววิลาสินี ปิตินานนท์
๓. ร้อยเอก ฐิติกร รอดวิจิตร

นิติกรชำนาญการพิเศษ

นิติกรชำนาญการ

นิติกรชำนาญการ

สำนักวิชาการ

นางสาวสีดาวีร์ อีร์วิรุฬห์

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

ผู้ติดตามกรรมการ

๑. นายศิริรัช ศรีชุมแสง
๒. นางสาวอรอุมา วรแสน
๓. นางสาวพัชรียา ก้อนแพง
๔. นางสาวอรนุช วงศ์ใหญ่

ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ

ผู้ติดตาม นายประชา เตร์ตัน

ผู้ติดตาม รองศาสตราจารย์นริวรรณ จินตกานนท์

ผู้ติดตาม รองศาสตราจารย์นริวรรณ จินตกานนท์

๕. นายธนกร วังฐาน	ผู้ติดตาม นางสาวสุภัทรา นาคะผิว
๖. นายจรูญ ยุพจันทร์	ผู้ติดตาม นายมีชัย วีระไวทยะ
๗. นางสโรชนี ศิริวัฒนา	ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์บรรเจ็ด สิงคะเนติ

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๐๓ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

ที่ประชุมมีมติรับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๙๕ วันอังคารที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๘ โดยไม่มีการแก้ไข

ระเบียบวาระที่ ๓ พิจารณารับฟังคำชี้แจงประกอบคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญจากผู้เสนอและ
รับรองคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวเชิญผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๘ ได้ชี้แจงประกอบคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญประกอบด้วย นายมนูญ ศิริวรรณ นายเกษมสันต์ จิณณาโส นายดุสิต เครื่องาม นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา และนางภัทริยา สุมะโน

การชี้แจงประกอบคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๓ / ๒๕๕๘

นายมนูญ ศิริวรรณ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๘ นำเสนอสาระสำคัญของคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญในภาพรวมโดยไม่ลงรายละเอียดในเหตุผลของการขอแก้ไขเพิ่มเติมมากจนเกินไปเนื่องจากได้นำเสนอคำขอแก้ไขเพิ่มเติมรวมทั้งเหตุผลมายังคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญเป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว ซึ่งในส่วนของรายละเอียดหากคณะกรรมการให้ความสนใจซักถามเพื่อให้อธิบายความให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้ชี้แจงก็จะได้ชี้แจงเพิ่มเติมตามที่คณะกรรมการสอบถาม โดยคำขอแก้ไขเพิ่มเติมนี้มีทั้งหมด ๖๘ ประเด็น และมีหลักการสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญที่ผู้ยื่นคำขอและคณะในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ประเด็นด้านการเมือง

๑. ขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญโดยให้ตัด “กลุ่มการเมือง” ออกจากร่างรัฐธรรมนูญในทุกมาตรา เนื่องจาก “กลุ่มการเมือง” นั้นอาจทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบกันระหว่างพรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

๒. ผู้ยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญและผู้รับรองเห็นด้วยกับระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนผสม MMP แต่ไม่เห็นด้วยกับการลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อแบบ open list จึงขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญโดยให้ตัดการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อแบบ open list

๓. ขอแก้ไขเพิ่มเติมความใน มาตรา ๑๑๐ (๕) ในเรื่องคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องได้เปิดเผยรายการภาษีเงินได้ย้อนหลังเป็นเวลาห้าปี เพื่อทำให้เกิดความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น

๔. ขอแก้ไขเพิ่มเติมโดยให้ลดจำนวนสมาชิกวุฒิสภาจากเดิม ๒๐๐ คน เหลือ ๑๕๐ คน โดยลดจากจำนวนของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาเหลือจำนวน ๗๓ คน และคงจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งไว้ ๗๗ คนตามเดิม เนื่องจากสมาชิกวุฒิสภามีที่มาจากการเลือกตั้งควรมีสัดส่วนที่มากกว่าสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา และให้ตัดคณะกรรมการกั่นกรองซึ่งทำหน้าที่คัดกรองบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิและคุณธรรมในแต่ละจังหวัดออก ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักการที่ว่าประชาชนเป็นผู้ที่มีสิทธิในการวินิจฉัยด้วยตนเองและคำนึงถึงหลักการที่พลเมืองเป็นใหญ่

๕. ขอแก้ไขเพิ่มเติมโดยตัดบทบัญญัติมาตรา ๑๔๐ เรื่องเอกสิทธิ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาที่ห้ามมิให้จับกุมขังหรือหมายเรียกตัวในระหว่างสมัยประชุมออกทั้งมาตรา เพราะว่าได้มีการกำหนดให้เอกสิทธิ์แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามาเป็นเวลานานแล้วตั้งแต่สมัยที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในช่วงต้น ๆ ซึ่งมีการจับกุมขังสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเพื่อเป็นการกั่นแกล้งจึงมีการใช้มาตรานี้ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่ปัจจุบันสถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปมากแล้วจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องคงเอกสิทธิ์ในมาตรานี้ไว้

๖. ขอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๖๖ โดยกำหนดให้การลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีนั้นให้กระทำโดยลับ

ประเด็นด้านสิทธิพลเมืองและแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

๑. ขอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๖๒ โดยขอให้ตัดเรื่องที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครอง เนื่องจากหน้าที่กำหนดให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครองอาจไม่เหมาะสมเพราะประชาชนไม่ได้มีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้ แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อรักษาสิทธิของพลเมืองไว้จึงได้ขอแก้ไขเพิ่มเติมให้รัฐจัดให้มีการประเมินเชิงยุทธศาสตร์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น และจัดให้มีการรวบรวมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนการดำเนินการใด ๆ ๒. ขอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสองของมาตรา ๖๓ โดยเพิ่มเติมคำว่า “และประเทศชาติ” เพื่อให้มีการคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติด้วย

๓. ขอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๖๔ โดยให้ตัดเรื่องการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชนโดยบุคคลซึ่งมิได้มีส่วนได้เสีย รวมทั้งตัดกระบวนการรับฟัง

ความคิดเห็นที่ต้องให้องค์กรอิสระให้ความเห็นประกอบก่อนการดำเนินการ เพราะว่าการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยบุคคลซึ่งมิได้มีส่วนได้เสียนั้นอาจมีปัญหาในทางปฏิบัติได้ และเป็นการยากที่จะระบุได้ว่าผู้ที่มีส่วนได้เสียนั้นคือผู้ใด รวมทั้งบุคคลซึ่งมิได้มีส่วนได้เสียอาจไม่มีความเข้าใจในโครงการนั้น ๆ ว่ามีความเป็นมาอย่างไร ในส่วนเรื่องการรับฟังความคิดเห็นที่ต้องให้องค์กรอิสระให้ความเห็นประกอบการดำเนินการโครงการนั้น องค์กรอิสระอาจไม่มีความเข้าใจในรายละเอียดของโครงการและความเป็นมาที่เพียงพอจึงอาจก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้

๔. ขอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๘๘ โดยเพิ่มเติมคำว่า “โดยอาศัยกลไกตลาด” เนื่องจากความในมาตรานี้แม้จะกำหนดไว้ในเรื่องของระบบเศรษฐกิจแบบเสรีแต่ไม่ได้กำหนดเรื่องกลไกการตลาดไว้ รวมทั้งเพิ่มเติมเรื่องการจัดการโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก

๕. ขอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๙๒ โดยเพิ่มเติมคำว่า “มีไว้เพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศชาติและประชาชน” เพื่อให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลปกครองที่ระบุว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชาติมีไว้เพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศชาติและประชาชน

๖. ขอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๙๓ เรื่องที่เกี่ยวกับพลังงานหมุนเวียนนั้นได้เสนอให้ตัดข้อความที่กำหนดให้ใช้พลังงานหมุนเวียนทุกประเภทให้เต็มศักยภาพ เนื่องจากเกรงว่าจะเกิดปัญหาเพราะการผลิตพลังงานหมุนเวียนทุกประเภทให้เต็มศักยภาพต้องคำนึงถึงเทคโนโลยี การลงทุน และผลกระทบต่อประชาชนและประเทศชาติด้วย และให้แก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “เพื่อส่งเสริมให้ประเทศเป็นศูนย์กลางด้านพลังงานของภูมิภาคอาเซียน” ด้วย

ประเด็นด้านการตรวจสอบและการปฏิรูป

๑. ขอให้ตัดความในมาตรา ๗๑ เรื่องสภาพตรวจสอบภาคพลเมืองออกทั้งมาตรา โดยเห็นว่าสภาพตรวจสอบภาคพลเมืองเป็นการตรวจสอบภาคประชาชนซึ่งไม่ควรกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเนื่องจากมีความเป็น soft power โดยการไม่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญอาจจะเป็นประโยชน์มากกว่า รวมทั้งการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญอาจเป็นการซ้ำซ้อนกับองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบ และเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณของแผ่นดิน

๒. ขอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๗๕ โดยให้ลดจำนวนผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน เหลือจำนวน ๗ คน เนื่องจากเป็นจำนวนที่มีความเหมาะสมเพียงพอแล้ว ทั้งนี้ เห็นด้วยกับการควมรวมผู้ตรวจการแผ่นดินกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเข้าด้วยกันเป็นผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน

๓. ขอให้ตัดความในมาตรา ๒๗๘ ออกทั้งมาตราเนื่องจากระยะเวลาในการปฏิรูปและการสร้างความปรองดองที่กำหนดไว้ห้าปีนั้นอาจเป็นระยะเวลาที่ตายตัวจนเกินไป และไม่มีความจำเป็นที่ต้องกำหนดระยะเวลาในการปฏิรูปและสร้างความปรองดองเนื่องจากการปฏิรูปและการสร้างความปรองดองอาจต้องใช้เวลามากกว่าที่กำหนดไว้

๔. ขอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๗๙ โดยให้ลดจำนวนสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เหลือจำนวน ๑๐๐ คน ในส่วนของคณะกรรมการยุทธศาสตร์การปฏิรูปแห่งชาติเห็นว่าไม่มีความจำเป็นจึงเสนอให้ตัดออก และเห็นว่าการบริหารของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศควรดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการบริหาร หรือคณะกรรมการบริหารแทน

๕. ขอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๘๗ โดยให้รวมความใน (๑) และ (๒) เข้าด้วยกัน เนื่องจากเห็นว่าเป็นรายละเอียดที่ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องแยกออกไปเป็นคนละอนุมาตรา และควรเน้นการปฏิรูประบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเป็นสำคัญ

๖. ขอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๘๘ การปฏิรูปพลังงานโดยตัดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพลังงานทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น และเพิ่มเติมการดำเนินการปรับปรุงระบบโครงข่ายพลังงานให้อีกกับการเป็นตลาดกลางซื้อขายพลังงานของภูมิภาค โดยในเรื่องการตัดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพลังงานทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่นนั้น ไม่ได้หมายความว่าต้องการลดการมีส่วนร่วมของประชาชนแต่เห็นว่าการวางแผนนั้นเป็นเรื่องของการปฏิบัติการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนอาจทำให้เกิดการตีความ การฟ้องร้อง จนทำให้การบริหารบ้านเมืองนั้นมีปัญหา โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายนั้นน่าจะเป็นการเพียงพอแล้ว

ประเด็นด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

๑. ขอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๙๓ เกี่ยวกับการทำหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา โดยมีกรตัดความบางส่วนของวรรคสองที่อาจเกิดปัญหาในการตีความออก และตัดความในวรรคสามถึงวรรคเจ็ดออกทั้งหมด เนื่องจากทำให้การดำเนินการของรัฐบาลและข้าราชการประสบปัญหาในการเจรจากับต่างประเทศและทำให้ฐานะการเจรจาของไทยมีปัญหาเพราะว่าต้องประสบกับเรื่องของความล่าช้า และไม่สามารถเจรจาได้ในฐานะที่เท่าเทียมกันกับต่างประเทศ

๒. ขอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๐๗ องค์ประกอบของคณะกรรมการแต่งตั้งข้าราชการโดยระบบคุณธรรม โดยให้ลดจำนวนผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่าปลัดกระทรวง และได้พ้นจากราชการแล้วจากเดิมสามคนเหลือสองคน และให้เพิ่มเติมองค์ประกอบในส่วนของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงหรือรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลรับผิดชอบส่วนราชการที่หัวหน้าส่วนราชการมีฐานะเทียบเท่าปลัดกระทรวง ของกระทรวงที่จะแต่งตั้งปลัดกระทรวงหรือหัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเทียบเท่าปลัดกระทรวงนั้น ทั้งนี้ เพื่อให้ฝ่ายการเมืองได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนในการแต่งตั้งข้าราชการด้วย อย่างน้อย ๑ คน

๓. ขอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๒๘ โดยเพิ่มเติมว่าองค์กรอัยการประกอบด้วยอะไรบ้าง และเพิ่มเติมคุณสมบัติของประธานกรรมการอัยการว่าต้องได้รับการเลือกตั้งจากข้าราชการอัยการและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านกฎหมายและผ่านการตรวจสอบจากรัฐสภาและได้รับการแต่งตั้งจากพระมหากษัตริย์ ในส่วนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิก็ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับประธานกรรมการและต้องได้รับการเลือกตั้งจากข้าราชการอัยการเช่นเดียวกัน แต่ให้ลดจำนวนลงจากเดิมที่ระบุไว้ว่าไม่น้อยกว่า

หนึ่งในสามของจำนวนกรรมการซึ่งเป็นข้าราชการอัยการทั้งหมดเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนกรรมการที่เป็นข้าราชการอัยการทั้งหมด เพื่อไม่ให้จำนวนของผู้ทรงคุณวุฒิที่ไม่ได้มาจากข้าราชการอัยการนั้นมีจำนวนมากจนเกินไป และขอแก้ไขเพิ่มเติมให้ข้าราชการอัยการไปดำรงตำแหน่งกรรมการในรัฐวิสาหกิจได้หากได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการอัยการ ทั้งนี้ เพื่อให้ข้าราชการอัยการสามารถไปดูแลในส่วนของคุณภาพต่าง ๆ และการทำสัญญากับเอกชนในรัฐวิสาหกิจได้เพื่อไม่ให้เสียเปรียบในการทำสัญญากับเอกชน

ประเด็นเรื่องอื่น ๆ และบทเฉพาะกาล

๑. ขอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๗ เรื่องการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับการกระทำหรือการวินิจฉัยกรณีใด โดยขอแก้ไขให้เป็นอำนาจของประธานรัฐสภาโดยความเห็นชอบของรัฐสภา นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุด โดยตัดองค์การตามรัฐธรรมนูญออกไป เพื่อทำให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้นเนื่องจากร่างเดิมไม่ได้กำหนดว่าเป็นอำนาจของประธานรัฐสภาโดยความเห็นชอบของรัฐสภา นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ส่วนองค์การตามรัฐธรรมนูญนั้นเห็นว่าไม่ใช่หนึ่งในองค์การที่ใช้อำนาจอธิปไตยทั้งสามอำนาจจึงไม่ควรให้มีอำนาจตามมาตรานี้

๒. ขอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๔ โดยเพิ่มเติมความในวรรคสี่ให้การสรรหาและแต่งตั้งบุคคลเป็นกรรมการในองค์ที่กำหนดในรัฐธรรมนูญนี้ต้องคำนึงถึงสัดส่วนเพศตรงข้ามไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามเพื่อเป็นการส่งเสริมบทบาทของเพศตรงข้ามซึ่งอาจเป็นเพศหญิงหรือเพศชายก็ได้

๓. ขอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๐๘ โดยให้ตัดความใน (๑) และ (๒) และเพิ่มเติมให้มีการออกเสียงประชามติภายในเก้าสิบวันหลังจากร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ประกาศใช้ว่าประชาชนเห็นควรให้มีการปฏิรูปก่อนการเลือกตั้งเป็นเวลาสองปีหรือไม่ซึ่งเป็นประเด็นที่สำคัญมาก

กรรมการได้สอบถามในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- ต่อประเด็นการขอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๐๘ เพื่อให้มีการออกเสียงประชามติว่าจะให้มีการปฏิรูปก่อนการเลือกตั้งเป็นเวลาสองปีหรือไม่นั้น ปัจจุบันรัฐบาลก็มีแนวคิดที่จะแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๐๘ ตามที่ผู้ชี้แจงเสนอเหตุการณ์จะเป็นอย่างไร จะต้องมีการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก่อน แล้วจึงมีการออกเสียงประชามติอีกครั้งหนึ่งว่าจะให้มีการปฏิรูปก่อนการเลือกตั้งหรือไม่ ถ้าเป็นเช่นนั้นก็เท่ากับว่ามีการออกเสียงประชามติซ้อนกันถึงสองครั้ง โดยส่วนตัวเห็นว่าถ้าต้องการให้มีการปฏิรูปก่อนการเลือกตั้งการแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๐๘ เพียงมาตราเดียวไม่น่าจะเพียงพอเนื่องจากจะเกิดผลตามมาว่าองค์กรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สภาปฏิรูปแห่งชาติ คณะรัฐมนตรี คณะรักษาความสงบแห่งชาติจะอยู่ปฏิบัติหน้าที่อย่างไรในเมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๐๘ ที่เสนอมา จึงขอสอบถามเพื่อความเข้าใจในเบื้องต้น

นายมนูญ ศิริวรรณ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๘ กล่าวว่า ในประเด็นเรื่องการออกเสียงประชามตินั้นคงจะต้องทำไปพร้อม ๆ กัน ทั้งการออกเสียงประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้และการออกเสียงประชามติว่าจะให้มีการปฏิรูปก่อนการเลือกตั้งเป็นเวลาสองปีหรือไม่ซึ่งการกระทำพร้อมกันในเวลาเดียวกันก็ไม่น่าจะมีปัญหาอะไร และในขณะเดียวกันก็ต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ให้สามารถดำเนินการได้ด้วย และต้องกำหนดไว้ด้วยว่าถ้าประชาชนออกเสียงประชามติต้องการให้มีการปฏิรูปก่อนการเลือกตั้งและเห็นด้วยกับกลไกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ก็ต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สภาปฏิรูปแห่งชาติ คณะรัฐมนตรี คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ว่าจะให้ดำเนินการต่อไปอย่างไร

นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๘ กล่าวว่า การขอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๐๘ เพื่อให้มีการออกเสียงประชามติว่าควรจะให้มีการปฏิรูปก่อนการเลือกตั้งเป็นเวลาสองปีหรือไม่ นั้น มีเจตนารมณ์ก็เพื่อต้องการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เป็นต้นเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ในปัจจุบันนี้ ฉะนั้น จึงต้องการให้ประชาชนทั้งประเทศชี้ขาดให้ชัดเจนเสียก่อนว่าจะเลือกตั้งก่อนการปฏิรูป หรือปฏิรูปก่อนการเลือกตั้ง ทางคณะผู้เสนอขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญมีแนวคิดในเรื่องนี้ก่อนที่ทางคณะรัฐมนตรีและคณะรักษาความสงบแห่งชาติจะมีความชัดเจนในเรื่องการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ หากรัฐธรรมนูญฉบับนี้จะต้องมีการออกเสียงประชามติก็อาจกำหนดให้การออกเสียงประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้กับการออกเสียงประชามติว่าควรให้มีการปฏิรูปก่อนการเลือกตั้งเป็นเวลาสองปีหรือไม่ในคราวเดียวกัน หรือจะกำหนดไว้ในมาตรา ๓๐๘ ว่าให้มีการปฏิรูปก่อนการเลือกตั้งถ้าประชาชนเห็นด้วยกับการปฏิรูปก่อนการเลือกตั้งก็จะรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ หากไม่เห็นด้วยก็จะไม่รับร่างรัฐธรรมนูญนี้และการร่างรัฐธรรมนูญใหม่ก็คงใช้เวลาไม่นานซึ่งการออกเสียงประชามติในส่วนนี้จะทำให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ต่างชาติก็จะอ้างว่าไม่คืบอำนาจไม่ได้ถ้าประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแนวทางการปฏิรูปก่อนการเลือกตั้งนี้ และหากมีระยะเวลาสองปีในช่วงการปฏิรูปการเตรียมการเลือกตั้งก็ไม่ใช่ว่าเรื่องใหญ่คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถดำเนินการได้เนื่องจากมีระยะเวลาพอสมควรในการดำเนินการ

- กรณีที่ผู้ชี้แจงไม่เห็นด้วยกับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อแบบ open list นั้น ขอให้อธิบายชี้แจงแสดงเหตุผลให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

นายมนูญ ศิริวรรณ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๘ กล่าวว่า การเลือกตั้งในระบบสัดส่วนผสมเป็นระบบการเลือกตั้งที่ดีที่ทำให้พรรคการเมืองได้รับคะแนนเสียงตามที่ควรจะเป็นอย่างถูกต้อง แต่ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อแบบ open list นั้นแม้จะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อที่ต้องการได้เป็นการให้อำนาจประชาชนเป็นใหญ่ตามเจตนารมณ์ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่เห็นว่าหลักการของการมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีชื่อนั้นไม่ได้ประสงค์ให้ประชาชนมีตัวแทนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ของตนเอง เพราะว่าประชาชนมีตัวแทนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นของตนเองซึ่งคือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตแล้ว แต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อเป็นตัวแทนที่พรรคการเมืองนั้นเลือกขึ้นมาเพื่อที่ให้มีคุณสมบัติที่แตกต่างไปจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องให้ประชาชนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อแบบ open list ในส่วนของการบริหารจัดการการเลือกตั้งนั้นหากให้ประชาชนเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อแบบ open list อาจเกิดความสับสนในการใช้สิทธิเลือกตั้ง ถึงแม้จะมีผลสำรวจความเห็นของประชาชนแล้วปรากฏว่าส่วนใหญ่จะเห็นด้วยกับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อแบบ open list ก็ตาม หรือแม้จะมีการให้ความรู้หรือการศึกษาให้กับประชาชน แต่เชื่อว่าประชาชนจำนวนมากจะไม่เข้าใจทำให้เกิดบัตรเสียมีจำนวนมากขึ้น ในแง่ของการบริหารจัดการการเลือกตั้งก็อาจเกิดความยุ่งยากในการพิมพ์บัตรเลือกตั้งและมีปัญหาในการนับคะแนนเสียงเลือกตั้งที่จะต้องใช้ระยะเวลายาวนาน

- การขอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๐๘ เพื่อให้มีการออกเสียงประชามติว่าจะให้จัดการเลือกตั้งหลังจากการปฏิรูปและมีการบริหารราชการแผ่นดินให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจสองปีก่อน กำหนดไว้เช่นนี้ก็เท่ากับว่าเป็นการกำหนดระยะเวลาการจัดการเลือกตั้งไว้เป็นอีกแบบหนึ่งไม่ได้เป็นไปตามร่างรัฐธรรมนูญร่างแรกที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งภายในเก้าสิบวันนับจากวันที่กฎหมายตามความในมาตรา ๓๐๗ (๑) มีผลใช้บังคับ โดยส่วนตัวเห็นว่าความในมาตรา ๓๐๘ มีความยึดโยงกับมาตรา ๓๐๙ ด้วย คณะรัฐมนตรี คณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงจะต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ และเห็นว่า กระบวนการอื่นไม่ได้หยุดไปในระหว่างการปฏิรูปในช่วงระยะเวลาสองปี เช่น กระบวนการของ สมัชชาพลเมือง สภาตรวจสอบภาคพลเมือง เป็นต้น

- ขอสอบถามความชัดเจนในการขอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๑๗ ที่ให้ตัดความในวรรคสองออกทั้งหมดโดยให้เหตุผลว่า เป็นการพิมพ์ผิด เพราะวรรคนี้กำลังกล่าวถึงเฉพาะกรณีที่อายุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเท่านั้น

นายดุสิต เครืองาม สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๘ กล่าวว่า ที่เสนอขอแก้ไขเพิ่มเติมและมีเหตุผลประกอบไม่ได้เกี่ยวข้องกับความในวรรคสองที่เสนอขอแก้ไขเพิ่มเติมเป็นส่วนหนึ่งของข้อความในวรรคหนึ่ง ซึ่งเดิมมีคำว่า “หรือเมื่อสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ” จึงขอแก้ไขเพิ่มเติมโดยให้ตัดออก

- คณะกรรมาธิการได้ไปตกเติมและแก้คำผิดในมาตรา ๑๑๗ โดยตัดคำว่า “หรือเมื่อสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ” ออกแล้ว การขอแก้ไขเพิ่มเติมโดยให้ตัดความในวรรคสองของผู้ขอแก้ไขน่าจะไม่ต้องตามเจตนา

นายมนูญ ศิริวรรณ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๘ กล่าวว่า การตัดความในวรรคสองของมาตรา ๑๑๗ เป็นการตัดความที่ไม่ถูกต้องตามเจตนาของผู้ขอแก้ไขจึงให้คงความในมาตรา ๑๑๗ ไว้ตามร่างของคณะกรรมาธิการ

- ความในมาตรา ๑๔๐ ที่ขอแก้ไขเพิ่มเติมโดยให้ตัดออกทั้งมาตรานั้นถ้าพิจารณาจากเหตุผลแล้ว มีการให้เหตุผลว่าการออกหมายจับนั้นออกโดยศาล แต่ความในมาตรา ๑๔๐ นั้นมีหลายกรณี เช่น ความในวรรคสามคือการฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาไม่ว่าจะฟ้องในหรือนอกสมัยประชุมศาลจะพิจารณาในระหว่างสมัยประชุมมิได้ เหตุผลตรงนี้น่าจะไม่สัมพันธ์กับเหตุผลที่ขอแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรานี้ จึงขอสอบถามเหตุผลในการตัดความในมาตรานี้ออกทั้งหมดว่าจะสามารถอธิบายความในวรรคสามได้อย่างไร

นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๓ / ๒๕๕๘ กล่าวว่า หลักการในมาตรา ๑๔๐ มีการเริ่มใช้ตั้งแต่รัฐธรรมนูญฉบับที่สอง ๒๔๗๖ โดยในอดีตฝ่ายบริหารมักจะกลั่นแกล้งฝ่ายนิติบัญญัติโดยเฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นฝ่ายค้านโดยให้สารวัตรใหญ่ออกหมายจับทำให้ไม่สามารถมาลงมติได้โดยเฉพาะกฎหมายที่มีความสำคัญตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันสภาผู้แทนราษฎรเคยอนุญาตให้ดำเนินคดีกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เพียงกรณีเดียวเท่านั้น หลายกรณีที่ผ่านมาเห็นชัดว่าการกระทำผิดไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเลยจึงไม่ควรให้มีการใช้เอกสิทธิ์ ขณะที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ในมาตรา ๕ ปวงชนชาวไทยไม่ว่าเหล่า กำเนิด เพศ หรือศาสนาโดยย่อได้รับความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน นอกจากนี้ยังมีมาตรา ๓๔ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย แต่ความในมาตรา ๑๔๐ กลับให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีสิทธิดีกว่าประชาชน เหตุใดต้องให้มีเอกสิทธิ์ดีกว่าประชาชน แทนที่เป็นเอกสิทธิ์ที่สร้างประโยชน์กลับเป็นโทษกับบ้านเมืองจึงไม่ควรกำหนดเรื่องเอกสิทธิ์ไว้อีก ในกรณีการหมิ่นประมาทนั้นศาลคงไม่จับกุมคุมขังสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเพราะการทำหน้าที่ส่วนใหญ่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาคือการพูด และปัจจุบันผู้ที่ออกหมายจับไม่ใช่สารวัตรใหญ่แต่เป็นศาลซึ่งดำรงตนเป็นกลางทางการเมืองไม่มีเหตุผลที่จะต้องไปกลั่นแกล้งใคร

- ขอให้อธิบายให้เห็นความชัดเจนมากยิ่งขึ้นในประเด็นการขอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๓ และมาตรา ๖๔ ซึ่งมีการเสนอให้ตัดองค์กรอิสระออกไปด้วยเหตุผลหลายประการ

นายมนูญ ศิริวรรณ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๕๘ กล่าวว่า การขอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๖๓ วรรคสองโดยตัดเรื่องของพลเมืองย่อมมีสิทธิร่วมกับชุมชน แต่ยังคงประเด็นเรื่องชุมชนไว้โดยเพิ่มถ้อยคำให้ชุมชนมีสิทธิร่วมกับรัฐ เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำเท่านั้น และเพิ่มคำว่า “และประเทศชาติ” เพราะในร่างเดิมกำหนดไว้เฉพาะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนเท่านั้นจึงขอแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อต้องการให้ประโยชน์ของชุมชนและประเทศชาติควบคู่กันไป ส่วนในวรรคหนึ่งเพิ่มคำว่า “คุ้มครอง” เนื่องจากต้องการให้มีการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อเป็นทรัพย์สินสมบัติของชาติสืบไป ส่วนการขอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๖๔ เนื่องจากการกำหนดให้มีการประเมินผลกระทบโดยบุคคลที่มีได้มีส่วนได้เสียเป็นเรื่องที่ประเมินได้ยากว่าบุคคลที่มีได้มีส่วนได้เสียนั้นจะเป็นผู้ใด รวมทั้งองค์กรอิสระ หรือที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม หน่วยงานใด

จะเป็นผู้ดำเนินการจัดจ้างและเจ้าของโครงการนั้น ๆ ซึ่งมีบทบาทสำคัญไม่สามารถเข้ามามีส่วนในการตัดสินใจจัดจ้างได้อาจทำให้เกิดปัญหา

นายเกษมสันต์ จิณณวาโส สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๓ / ๒๕๕๘ กล่าวว่า ความในมาตรา ๖๔ ตามร่างเดิมนั้นร่างโดยเทียบเคียงมาจากมาตรา ๖๗ วรรคสองของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยกำหนดในส่วนของกระบวนการรับฟังความคิดเห็น หรือการมีส่วนร่วมได้เสียเอาไปไว้ตอนท้ายของวรรคสองของมาตรา ๖๔ โดยในการปฏิบัติงานที่ผ่านมาหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับรายงานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมก็คือสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งมีหน้าที่ในการกำกับดูแลควบคุมบริษัทที่ปรึกษา รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ในการลงโทษเพิกถอนใบอนุญาตกรณีที่บริษัทที่ปรึกษาไม่สามารถรักษาคุณภาพหรือทำให้งานนั้นมีผลกระทบ กรณีที่ผู้มีส่วนได้เสียนั้นเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐซึ่งเป็นหน่วยงานที่เป็นเจ้าของโครงการนั้นย่อมมีข้อมูลและความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการนั้น ๆ ดีที่สุด ถ้าหากให้องค์กรอื่นซึ่งเป็นองค์กรกลางมาจัดทำข้อเสนอซึ่งไม่มีรายละเอียดและข้อมูลให้มาดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับรายงานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอาจไม่สามารถทำให้เกิดประสิทธิภาพได้ ในระหว่างปี ๒๕๕๖ - ๒๕๕๗ มีการร้องเรียนเกี่ยวกับรายงานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่ส่งมาให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพิจารณาประมาณ ๑,๕๐๐ เรื่อง โดยมีคดีฟ้องร้องทั้งหมด ๑๔ คดี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการร้องขอต่อศาลเพื่อขอข้อมูลรายงานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยประเด็นอยู่ที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนไปกำหนดขั้นตอนว่าถ้าหากไม่แน่ใจว่าควรเปิดเผยหรือไม่ ให้เสนอต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสาร คณะกรรมการก็ไม่กล้าชี้ขาดจึงส่งเรื่องไปที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องต่าง ๆ จึงไปรวมกันอยู่ที่นั่น จึงเป็นการขัดกับหลักเปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นรองตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ วิธีการแก้ไขในทางปฏิบัติก็คือ ต้องไปปรับปรุงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ได้เสนอให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โดยมีองค์ประกอบส่วนใหญ่มาจากผู้แทนขององค์กรพัฒนาภาคเอกชนเพื่อให้มาทำหน้าที่ให้ความเห็นประกอบก่อนการดำเนินการ แต่กลับมาทำหน้าที่แทนคณะกรรมการผู้ชำนาญการตามกฎหมายทำการจัดประชุมสัมมนารับฟังความคิดเห็นซ้ำซ้อนทำให้ระยะเวลาของการพิจารณาขยายออกไป พอเรื่องกลับไปสู่วิทยุปฏิบัติก็ต้องไปรับฟังความคิดเห็นอีกครั้งก่อนการอนุญาตจึงเป็นขั้นตอนที่ซ้ำซ้อนกัน และที่ผ่านมาคณะกรรมการองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพในช่วงระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมาใช้งบประมาณไปมากพอสมควร โครงการที่มีการเสนอผ่านคณะกรรมการองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพนั้น กรรมการท่านใดที่ไม่เคยให้ความเห็นชอบก็จะไม่เคยเห็นชอบในโครงการใดเลย ด้วยเหตุผลทั้งหมดข้างต้น จึงเห็นว่าควรยกเลิกบทบาทของคณะกรรมการองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โดยขอแก้ไขเพิ่มเติมให้มีการตัดออก กระบวนการทั้งหมดในการจัดทำแผนงานโครงการของภาครัฐตั้งแต่การทำนโยบายก็มีกระบวนการที่กำหนดไว้ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย

การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน แต่สิ่งที่เกิดขึ้นในขณะนี้ คือหลายหน่วยงานที่คัดค้านโครงการของรัฐ หรือโครงการขนาดใหญ่กลับเป็นเสมือนที่ปรึกษาประจำพื้นที่ของโครงการนั้น ๆ ทำให้รูปแบบของความ เป็นองค์กรภาคประชาชนที่จะให้ความเห็นกับประชาชนจริง ๆ ในท้องถิ่นกลับกลายเป็นกลุ่ม ผลประโยชน์ในพื้นที่ทางอ้อม

- ขอสอบถามเพิ่มเติมเกี่ยวกับการขอแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๒๒๘ เกี่ยวกับองค์กรอัยการ การกำหนดว่าองค์กรอัยการประกอบด้วย คณะกรรมการอัยการ อัยการสูงสุด และพนักงานอัยการ หากกำหนดไว้เช่นนี้ ต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม คณะกรรมการ ตุลาการศาลปกครองด้วยหรือไม่ และคณะกรรมการซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากบุคคลภายนอกจะเป็นพนักงาน อัยการตามความที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือไม่ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุดไม่ว่าจะเป็น เจ้าหน้าที่ธุรการ หรือเจ้าหน้าที่การเงินจะถือเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรอัยการหรือไม่ การที่ขอแก้ไขเพิ่มเติม โดยตัดความในวรรคสองที่ว่า “พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ ตาม กฎหมายว่าด้วยองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ และกฎหมายอื่น” ออกนั้น เนื่องจากมีเหตุผลว่ามีการ บัญญัติไว้แล้วว่าองค์กรอัยการมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยยุติธรรม ตามหลักนิติธรรม ตาม รัฐธรรมนูญ ถ้าเป็นเช่นนี้ในเรื่องของการปฏิบัติหน้าที่ควรจะต้องบัญญัติและขยายความไปอีกหรือไม่ว่ามี อำนาจหน้าที่อย่างไรบ้าง และการขอแก้ไขเพิ่มเติมว่าองค์กรบริหารงานบุคคลของข้าราชการอัยการ ตำแหน่งประธานกรรมการต้องให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งเนื่องจากเหตุผลใด เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ประธานกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม และประธานกรรมการตุลาการศาลปกครองก็จะต้องให้ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งเช่นเดียวกันหรือไม่ สุดท้ายในประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมให้ข้าราชการอัยการเป็น กรรมการในรัฐวิสาหกิจได้ กรณีเช่นนี้จะไปสอดคล้องกับประเด็นเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนหรือเรื่องของการ ต่างตอบแทนผลประโยชน์หรือไม่ การที่ฝ่ายบริหารเป็นผู้กำกับดูแลรัฐวิสาหกิจ หากมีการแต่งตั้งข้าราชการ อัยการไปเป็นคณะกรรมการในรัฐวิสาหกิจแล้วจะขัดกับหลักความเป็นอิสระขององค์กรอัยการหรือไม่

นายมนูญ ศิริวรรณ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๕๘ กล่าวว่า กรรมการซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากบุคคลภายนอกอยู่ในองค์กรอัยการด้วยเพราะเป็น กรรมการอัยการ ส่วนเจ้าหน้าที่ธุรการและเจ้าหน้าที่การเงินของสำนักงานอัยการสูงสุดจะอยู่ในองค์กร อัยการหรือไม่ก็ต้องไปตีความกันว่าเจ้าหน้าที่เหล่านั้นเป็นข้าราชการอัยการหรือไม่ ในขั้นนี้ไม่สามารถ ตอบได้เนื่องจากเป็นเรื่องของข้อกฎหมาย ส่วนเหตุผลที่ตัดความในวรรคสองของร่างเดิมออกเนื่องจากมี การแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งแล้วจึงไม่มีความจำเป็นที่จะคงความในวรรคสองของร่างเดิมไว้ ประธาน กรรมการอัยการเป็นตำแหน่งที่เทียบเท่ากับประธานกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมและประธานกรรมการ ตุลาการศาลปกครองเช่นเดียวกันเพราะฉะนั้นถ้ามีความจำเป็นที่จะให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งก็ไม่น่าจะ เสียหาย ประเด็นสุดท้ายเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนนั้น เห็นว่าถ้ามีความกังวลในเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน ก็ควรห้ามข้าราชการทุกประเภทไปเป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจ เพราะในปัจจุบันมีข้าราชการพลเรือน ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการทหารไปดำรงตำแหน่งกรรมการในรัฐวิสาหกิจอื่น ๆ จำนวนมาก โดยเหตุที่มี

การแต่งตั้งข้าราชการเหล่านี้เข้าไปเป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจก็เพราะมีความเชี่ยวชาญหรือความถนัดในด้านต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงาน การห้ามข้าราชการอัยการเป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจเนื่องจากกังวลเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนหรือกังวลว่าข้าราชการอัยการจะไปอยู่ภายใต้อำนาจของฝ่ายบริหารก็อาจเป็นข้ออ้างที่อาจไม่เป็นธรรมกับข้าราชการอัยการ และการที่ข้าราชการอัยการเข้าไปเป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจนั้นก็เป็นการเข้าไปเพื่อรักษาผลประโยชน์ของแผ่นดินคุ้มครองกฎหมายและสัญญาต่างๆ เพื่อไม่ให้รัฐวิสาหกิจเสียเปรียบในการทำธุรกิจกับผู้ประกอบการ หากกังวลในเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนก็อาจไปกำหนดห้ามไม่ให้ข้าราชการอัยการรับเบี้ยประชุม โบนัส หรือผลประโยชน์จากรัฐวิสาหกิจน่าจะตรงประเด็นมากกว่าการห้ามไม่ให้เป็นการกรรมการในรัฐวิสาหกิจ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ข้าราชการประเภทอื่นนอกจากข้าราชการอัยการไม่ได้มีหน้าที่ในการดำเนินคดี หรือให้ความเห็นทางกฎหมาย ในร่างเดิมจึงเขียนห้ามเฉพาะข้าราชการอัยการไม่ให้เข้าไปเป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจ

ประธานกรรมการตั้งประเด็นซักถามว่า กรณีที่ผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ เสนอตัดความในมาตรา ๗๔ วรรคห้า นั้น ต้องการให้มีการลงมติในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในทันที โดยไม่ต้องรอให้มีการเลือกตั้งทั่วไปของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสร็จสิ้นก่อนหรือไม่ เพราะผู้ขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ ได้เสนอให้มีการตัดความเรื่องเกี่ยวกับการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยประชาชนแต่อย่างใด

ศาสตราจารย์ยุติ เครื่องงาม สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๘ ได้ชี้แจงว่า กรณีที่มีการเสนอตัดความในมาตรา ๗๔ วรรคห้า ออกเพราะเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับเรื่องของมาตรฐานทางจริยธรรม ดังนั้น ผู้ขอแก้ไขเพิ่มเติมจึงขอถอนประเด็นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๗๔ นี้

กรรมการสอบถามในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- กรณีที่ผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ เสนอแก้ไขมาตรา ๒๒๘ กรณีห้ามข้าราชการอัยการเป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจ เนื่องจากพิจารณาถึงเรื่องการอำนวยความสะดวกในทางคดีความนั้น มีเหตุผลอย่างไร

นายมนูญ ศิริวรรณ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๘ ได้ชี้แจงว่า องค์กรที่มีส่วนในการอำนวยความสะดวกในทางคดีความนั้น ไม่ได้มีเฉพาะข้าราชการอัยการเท่านั้น แต่จะมีข้าราชการตำรวจที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการอำนวยความสะดวกในทางคดีความด้วย ดังนั้น การห้ามองค์กรที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการอำนวยความสะดวกในทางคดีความเป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจนั้นจะต้องห้ามองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วยทั้งหมดมิใช่ห้ามเฉพาะข้าราชการอัยการ ทั้งนี้ กระบวนการในการอนุมัติให้ข้าราชการอัยการเข้าเป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจนั้นก็มีการกลั่นกรองที่มีมาตรฐานดีอยู่แล้ว และการมีข้าราชการอัยการเป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจก็จะมีส่วนในการช่วยรักษาผลประโยชน์ให้กับประเทศชาติในกรณีที่รัฐวิสาหกิจจะเข้าทำสัญญาที่อาจเกิดผลกระทบในระดับประเทศไทยได้อีกทางหนึ่งด้วย

- กรณีที่ผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ ได้มีการเพิ่มเติมหลักการในมาตรา ๑๖๖ เรื่องการลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีให้ใช้การลงมติโดยลับ โดยให้เหตุผลว่าเพื่อให้การตัดสินใจออกเสียงเป็นไปตามความต้องการของสมาชิกอย่างแท้จริงนั้น อาจส่งผลกระทบต่อการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีเพราะจะทำให้คะแนนเสียงของรัฐบาลเกิดความไม่แน่นอนและจะมีการต่อรองทางการเมืองเกิดขึ้น ทั้งนี้ มาตรา ๑๘๑ และมาตรา ๑๘๒ ซึ่งเป็นมาตรการในการสร้างความเข้มแข็งให้กับรัฐบาลควรมีการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้มีความสอดคล้องกันโดยการใช้วิธีการลงมติโดยลับด้วย ซึ่งเรื่องดังกล่าวจะมีผลดีหรือผลเสียในทางปฏิบัตินั้นจะต้องมีการพิจารณาโดยความรอบคอบ

ศาสตราจารย์ดุสิต เครืองาม สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๘ ได้ชี้แจงว่า ในการลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีที่ผ่านมา นายกรัฐมนตรีจะได้รับความไว้วางใจทุกครั้งและร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็มิได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีว่าเป็นการลงมติโดยลับหรือเปิดเผย ดังนั้น จึงเห็นว่าการลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีโดยลับจะทำให้การตัดสินใจออกเสียงมีความเป็นอิสระ เป็นไปตามความต้องการของสมาชิกอย่างแท้จริงและจะมีส่วนช่วยในการลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้อีกทางหนึ่ง

ประธานกรรมการกล่าวว่าการที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้การลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีให้กระทำโดยเปิดเผยนั้นเพื่อป้องกันการซื้อเสียงคะแนนไว้วางใจ และในการลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๖๖ กำหนดว่า ต้องมีการเสนอชื่อผู้ควรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนต่อไปและให้เป็นการลงคะแนนโดยเปิดเผยนั้น จะช่วยป้องกันการกลั่นแกล้งหรือการเปลี่ยนขั้วทางการเมืองได้อีกทางหนึ่ง

กรรมการสอบถามในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- กรณีที่ผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ เสนอตัดความคำว่า “กลุ่มการเมือง” ออกทุกมาตรานั้น มีเหตุผลอย่างไร

นางภัทริยา สุมะโน สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๘ ได้ชี้แจงว่า การขอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๖ โดยเสนอการตัดความคำว่า “กลุ่มการเมือง” ออกและเสนอตัดความในวรรคแปดออกนั้น เนื่องจากในการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น พรรคการเมืองจะเป็นสถาบันทางการเมืองหลักของประชาชนในการแสดงออกในระดับประเทศและจะเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่าง ประชาชน กลุ่มสังคม กลุ่มผลประโยชน์ กับสถาบันทางการเมืองที่จะเป็นผู้ใช้อำนาจในการเมืองต่อไป อีกทั้งการจัดตั้งพรรคการเมืองจะมีเงื่อนไขในการจัดตั้งที่เคร่งครัดและมีหลักเกณฑ์หลายอย่าง แต่การจัดตั้งกลุ่มการเมืองนั้นเป็นการรวมกลุ่มกันทางการเมืองโดยมีเงื่อนไขที่ไม่ซับซ้อนยุ่งยาก และจะเป็นช่องทางให้ผู้ที่ไม่ได้สังกัดพรรคการเมืองหรือผู้ที่ต้องการจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรวมกลุ่มกันลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากขึ้น เพราะทำได้ง่ายกว่าการตั้งพรรคการเมืองและจะทำให้พรรคการเมืองมีความอ่อนแอลงและจะล่มสลายได้ในอนาคต เพราะพรรคการเมืองจะมีสมาชิกพรรคการเมืองไม่ครบตามจำนวนที่กฎหมาย และเมื่อมีกลุ่มการเมืองเข้ามาในสภามากขึ้นก็จะเกิดปัญหาเรื่องการต่อรองตำแหน่งทางการเมืองในการจัดตั้งรัฐบาล จนทำให้เกิดความขัดแย้งในทางการเมืองมากขึ้นและกรณี

ที่คณะกรรมการธิการเห็นว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นการแก้ไขปัญหาระบบการเลือกตั้งแบบเดิมที่พรรคการเมืองใหญ่มีคะแนนนิยมมากจนเป็นเผด็จการรัฐสภานั้น ผู้ขอแก้ไขเพิ่มเติมไม่เห็นด้วย เพราะการที่พรรคการเมืองใดจะมีคะแนนนิยมมากหรือน้อยนั้นย่อมจะเป็นไปตามกลไกที่ระบบการเลือกตั้งได้ออกแบบไว้ ดังนั้น การแก้ปัญหาเรื่องคะแนนนิยมของพรรคการเมืองใหญ่โดยการตั้งกลุ่มการเมืองเพื่อลดคะแนนนิยมพรรคการเมืองใหญ่นั้นจึงไม่เหมาะสม ทั้งนี้ ผู้ขอแก้ไขเพิ่มเติมได้เสนอให้มีการตัดความคำว่า “กลุ่มการเมือง” ที่ปรากฏในร่างรัฐธรรมนูญนี้ทุกมาตรา ดังนี้ มาตรา ๑๔ มาตรา ๗๕ มาตรา ๗๗ มาตรา ๑๐๕ มาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๑๔ มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๑๒๐ มาตรา ๑๓๓ มาตรา ๑๓๕ มาตรา ๑๔๓ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๕๙ มาตรา ๑๖๘ มาตรา ๑๗๐ มาตรา ๒๓๐ มาตรา ๒๖๖ มาตรา ๒๖๗ มาตรา ๓๐๖ มาตรา ๓๐๗ และมาตรา ๓๐๘

- กรณีที่ผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ เสนอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๒๕ วรรคสอง ว่า “บุคคลผู้เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกภาพสิ้นสุดลงมาแล้วยังไม่เกินสองปีนี้” จะเป็นรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มิได้” มีเหตุผลอย่างไร

นายมนูญ ศิริวรรณ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๘ ได้ชี้แจงว่า กรณีเสนอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๒๕ วรรคสอง โดยการลดระยะเวลาจาก ๒ ปี เหลือ ๑ ปี จะมีความเกี่ยวข้องกับการเสนอแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๓๐๘ (๓) ว่า “(๓)(๒) มิให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒๔ (๕) **แต่ขงขตพร ๑๒๕ วรรคสอง** มาใช้บังคับกับผู้ซึ่งเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐”

- กรณีที่ผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ เสนอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง ว่า “**พลเมืองประชาชนย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ แต่มีสิทธิร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในกรณีปฏิบัติราชการของส่วนราชการอื่นมีผลหรือขอให้มีผลกระทบบุคคลหรือสิทธิหรือเสรีภาพของตน รวมทั้งได้รับแจ้งผลพิจารณาในเวลารวดเร็ว**” นั้น จะเป็นการตัดสิทธิของพลเมืองในการมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเจตนารมณ์ของมาตรา ๖๒ วรรคแรก ต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในฐานะคู่กรณี ทั้งนี้ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองก็ได้บัญญัติหลักการดังกล่าวไว้อย่างชัดเจนเช่นกัน ดังนั้น การเสนอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง นั้น ผู้ขอแก้ไขเพิ่มเติมมีเหตุผลอย่างไร

นายมนูญ ศิริวรรณ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๘ ได้ชี้แจงว่า การเสนอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๒ วรรคหนึ่งนั้น มีเหตุผลว่า การเข้าร่วมในกระบวนการพิจารณาทางปกครอง โดยไม่มีฐานะเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายระเบียบ คำสั่ง ฯลฯ จะทำให้การปฏิบัติงานของคณะทำงาน อนุกรรมการ คณะกรรมการต่าง ๆ ที่ตั้งตามขั้นตอนของกฎหมาย ไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะมีผลผูกพันต่อการฟ้องร้องคดีปกครองต่อศาลปกครอง และจะเป็นอุปสรรคในการทำงานของข้าราชการ

นายเกษมสันต์ จิณณาโส สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๘ ได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่า การมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๖๒ วรรคหนึ่งนั้น จะเป็นอุปสรรคในการทำงานในกรณีที่เมื่อมีการประชุมเพื่อพิจารณาในโครงการที่สำคัญแล้วผู้ชุมนุมประท้วงเข้ามากดดันเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการโดยการขอใช้สิทธิในการเข้าร่วมพิจารณาเพื่อแสดงความคิดเห็นในการประชุมในโครงการดังกล่าวแล้วก็จะเกิดปัญหาในทางปฏิบัติที่ทำให้การพิจารณามีความล่าช้าได้

ประธานกรรมการตั้งประเด็นซักถามว่า กรณีที่ผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ เสนอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙๒ โดยเสนอตัดความในวรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า และเสนอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๘๗ โดยเสนอตัดความใน (๑) และ (๒) ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับรายละเอียดในเรื่องทรัพยากรธรรมชาตินั้น ผู้ขอแก้ไขเพิ่มเติมมีเหตุผลอย่างไร

นายเกษมสันต์ จิณณาโส สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๘ ได้ชี้แจงว่า กรณีที่เสนอตัดความในมาตรา ๙๒ วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า เพราะเป็นการบัญญัติในเรื่องของรายละเอียดที่ทำให้มีความยืดหยุ่นเกินไป และกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมก็ได้มีการกำหนดให้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และกระบวนการมีส่วนร่วมที่จะต้องมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วย ดังนั้น หากรัฐธรรมนูญมีการบัญญัติในเรื่องรายละเอียดดังกล่าวซ้ำซ้อนกับกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้ว อาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติเมื่อรัฐธรรมนูญมีผลบังคับจะทำให้กฎหมายที่มีอยู่ไม่สามารถบังคับใช้ได้ และเหตุผลดังกล่าวก็เป็นหลักการเดียวกับการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๒๘๗ ด้วย

นางภัทริยา สุมะโน สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๘ ได้ชี้แจงเหตุผลกรณีมีการเสนอเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๔ วรรคสี่ ว่า เพื่อต้องการให้ความหมายที่ชัดเจนขึ้น และเป็นการขยายความในวรรคสองเรื่องสิทธิและเสรีภาพที่เท่าเทียมกันของชายและหญิงในการทำหน้าที่ในองค์กรที่จะเกิดขึ้นใหม่ตามร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้และจะมีความสอดคล้องกับมาตรา ๗๖ ด้วย

กรรมการสอบถามในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- กรณีที่ผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ เสนอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙๓ ว่า “เพื่อส่งเสริมให้ประเทศเป็นศูนย์กลางด้านพลังงานของภูมิภาคอาเซียน” นั้น การบัญญัติข้อความเช่นนี้ไว้ในรัฐธรรมนูญจะมีผลให้มีการตีความที่จำกัดหรือไม่ และผู้ขอแก้ไขเพิ่มเติมมีเหตุผลอย่างไร

นายมนูญ ศิริวรรณ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๘ ได้ชี้แจงว่า การเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๙๓ ดังกล่าว เป็นผลสืบเนื่องมาจากการแปลความคำว่า “hub” ในภาษาอังกฤษจึงมีการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมโดยใช้คำว่า “เป็นศูนย์กลางด้านพลังงาน” อย่างไรก็ตาม การเสนอแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวในมาตรานี้ นั้น หากคณะกรรมการเห็นว่าการใช้คำอื่นใดจะทำให้สามารถสื่อความหมายได้ดีกว่าการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวแล้วผู้ขอแก้ไขเพิ่มก็ไม่ติดใจ

- กรรมการการตั้งประเด็นซักถาม ดังนี้

๑. กรณีที่ผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ เสนอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๔ คำว่า “พลเมือง” เป็น “ประชาชน” นั้น ผู้ขอแก้ไขเพิ่มเติมมีเหตุผลอย่างไร และจะต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมคำดังกล่าวในร่างรัฐธรรมนูญนี้ทุกมาตราเพื่อให้สอดคล้องกันหรือไม่

๒. กรณีที่ผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ เสนอตัดความในมาตรา ๑๔๐ ออกทั้งมาตรา ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับความคุ้มกันของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาที่ปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างสมัยประชุม นั้น ซึ่งในทางปฏิบัติความคุ้มกันดังกล่าวควรได้รับเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเท่านั้น หากเป็นการถูกกล่าวหาในความผิดอื่นที่ไม่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวแล้วก็จะไม่ได้รับความคุ้มกันอยู่แล้ว และการจะได้รับความคุ้มกันตามมาตรา ๑๔๐ นี้จะต้องได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกอยู่ ดังนั้น จึงไม่ควรตัดมาตรานี้ออก

๓. กรณีที่ผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ เสนอตัดความในมาตรา ๑๕๓ วรรคสอง ความว่า “หรือที่กระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง หรือมีผลผูกพันด้านการค้า การลงทุน หรืองบประมาณของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ” ออก แล้วเพิ่มเติมความว่า “หรือเป็นความตกลงเกี่ยวกับการเปิดเสรีการค้า” นั้น มีความหมายจำกัดเฉพาะเรื่องการค้าเท่านั้นที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาหรือไม่

นายมนูญ ศิริวรรณ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๘ ได้ชี้แจงว่า กรณีการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๔ คำว่า “พลเมือง” เป็น “ประชาชน” นั้นหากคณะกรรมการใช้ดุลพินิจในการแก้ไขคำดังกล่าวให้มีความหมายที่เหมาะสมแล้ว ผู้ขอแก้ไขเพิ่มเติมก็ไม่ตั้งใจในการแก้ไขคำดังกล่าว ส่วนกรณีที่เสนอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๓ ในประเด็นหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภานั้นเห็นว่า หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทยหรือเขตพื้นที่และหนังสือสัญญาที่เป็นข้อตกลงเกี่ยวกับการเปิดเสรีทางการค้าทั้ง ๒ เรื่อง เป็นเรื่องที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา แต่หนังสือสัญญาในเรื่องอื่น ๆ เป็นเรื่องที่กว้างจนเกินไปและต้องมีการตีความซึ่งอาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติและจะทำให้ฐานะในการเจรจาต่อรองของประเทศอาจเกิดความเสียหายได้ ส่วนในเรื่องการเจรจาเรื่องอื่นๆ ควรให้รัฐบาลมีอำนาจในการเจรจาต่อรอง แต่ต้องนำการเจรจาดังกล่าวมาให้รัฐสภาให้สัตยาบันก่อนทุกครั้ง

กรรมการการสอบถามในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- มาตรา ๑๑๐ เป็นเรื่องคุณสมบัติผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดย (๕) กำหนดให้แสดงสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ย้อนหลังเป็นเวลาสามปีต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เว้นแต่เป็นผู้ซึ่งไม่มีรายได้ตามที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษี ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กรมสรรพากรกำหนดในการแสดงรายการภาษีเงินได้และเจตนารมณ์ในการร่างมาตรานี้เพื่อต้องการให้ผู้สมัครเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้น กรณีผู้ขอแก้ไขเพิ่มเติมเสนอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๐ ดังกล่าวนั้นมีเหตุผลอย่างไร

นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๘ ได้ชี้แจงว่า การเสนอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๐ (๕) นั้น เนื่องจากแนวความคิดเรื่องการเมืองใสสะอาดและสมดุล ดังนั้น การคัดกรองบุคคลเข้าสู่ระบบการเมืองจึงควรมีการแสดง ความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติโดยการเสียภาษีและการที่จะเป็นบุคคลสาธารณะได้นั้น ต้องมี การเปิดเผยข้อมูลที่เป็นให้ประชาชนที่จะเป็นผู้เลือกนั้นได้ตัดสินใจ เดิมการตรวจสอบนั้นจะตรวจสอบ เฉพาะทรัพย์สินโดยไม่รู้ที่มาของทรัพย์สิน ดังนั้น ตัวเลขในการเสียภาษีจึงบอกที่มาของเงินได้ และ การกำหนดให้มีการเปิดเผยรายการเสียภาษีย้อนหลังไป ๕ ปีนั้น เพราะกรมสรรพากรมีการเก็บข้อมูลการ เสียภาษีของบุคคลไว้ ๕ ปี และสามารถขอข้อมูลได้โดยไม่ยาก แต่การกำหนดให้แสดงสำเนาแบบแสดง รายการภาษีเงินได้ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่สามารถเปิดเผยข้อมูล ของบุคคลดังกล่าวได้ เพราะประมวลรัษฎากร มาตรา ๑๐ ห้ามเจ้าพนักงานเปิดเผยข้อมูล จึงเป็นสิทธิ เฉพาะบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลเท่านั้น ดังนั้น การยื่นให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงไม่เกิดผลในทาง ปฏิบัติ จึงควรกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นตัวแทนของประชาชนในทุกกระดับ มีหน้าที่เปิดเผยข้อมูลของ ตนเอง ส่วนกรณีที่มีการเสนอให้ตัดความ (๕) คำว่า “เว้นแต่เป็นผู้ซึ่งไม่มีรายได้ตามที่กฎหมายบัญญัติให้ ต้องยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษี” ออก นั้น เนื่องจากในทางปฏิบัตินักการเมืองส่วนใหญ่จะนำรายได้ของ ตนไปฝากกับภรรยาหรือญาติเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ตนเองไม่ต้องเสียภาษี ดังนั้น หากมีการเปิดเผยข้อมูล รายการภาษีเงินได้ต่อสาธารณะแล้วจะทำให้ประชาชนได้รับรู้และเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการ เลือกตั้ง จึงเป็นการแสดงออกถึงพลเมืองเป็นใหญ่และเป็นการตรวจสอบที่ครบถ้วน ครบวงจร

ประธานกรรมาธิการกล่าวว่า กรณีที่ผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๐๘ นั้น สามารถทำประชามติรัฐธรรมนูญได้ ๓ วิธี

๑. การลงมติให้ใช้รัฐธรรมนูญก่อนและลงมติอีกครั้งภายใน ๙๐ วันว่าจะให้มีการปฏิรูปภายใน ระยะเวลา ๒ ปี หรือไม่

๒. บัญญัติในบทเฉพาะกาลว่าให้รัฐธรรมนูญนี้ให้มีผลใช้บังคับ ๒ ปี ภายหลังจากที่ประชาชนลง ประชามติเห็นด้วยและในระหว่างนี้ให้ดำเนินการเรื่องการปฏิรูป

๓. ในการทำประชามติ ๑ ครั้ง ให้ถามประชาชนใน ๒ เรื่อง คือ จะให้มีการปฏิรูป ๒ ปี ก่อนการ เลือกตั้งหรือไม่และประชาชนเห็นชอบกับรัฐธรรมนูญฉบับนี้หรือไม่

นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๘ ได้ชี้แจงว่า คำขอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๐๘ นี้ เป็นการเสนอก่อนที่ คสช. และ รัฐบาลจะแสดงความชัดเจนว่า มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) ๒๕๕๗ กำหนดให้มีการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ และผู้ขอแก้ไขเพิ่มเติมเห็นว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ควรมีการทำประชามติและ การถามประชาชนว่าต้องการให้มีการปฏิรูปก่อนการเลือกตั้งหรือมีการเลือกตั้งก่อนการปฏิรูปนั้น สามารถ บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๘ นี้ได้และหากทำประชามติแล้วประชาชนไม่รับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็เป็นการ ตกลงไปและร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้นใช้แทนเพราะถือว่าเป็นการแสดงเจตนาของประชาชนว่าไม่ต้องการ

ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ดังนั้น ในการทำประชามติร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงควรถามใน ๒ เรื่อง คือ เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้หรือไม่และถ้าเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้แล้ว จะต้องถามต่อไปว่าต้องการให้มีการปฏิรูปก่อนการเลือกตั้งหรือมีการเลือกตั้งก่อนการปฏิรูป แต่ถ้าคำถามแรกประชาชนไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้แล้วก็คือว่ารัฐธรรมนูญทั้งฉบับเป็นอันตกไป ทั้งนี้ ผลจากการทำโพลเพื่อสอบถามความเห็นของประชาชนส่วนใหญ่แล้วร้อยละ ๖๘ เห็นว่า ควรมีการปฏิรูปก่อนการเลือกตั้งและการปฏิรูปประเทศต้องดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไปโดยใช้เวลาในการดำเนินการ

- กรณีที่ผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ เสนอตัดความในมาตรา ๑๑๗ วรรคสอง ออก โดยให้เหตุผลว่าเป็นการพิมพ์ผิดนั้น เมื่อข้อความในมาตรา ๑๑๗ วรรคสอง มิได้เป็นการพิมพ์ผิดแล้วผู้ขอแก้ไขเพิ่มเติมจะมีเหตุผลอื่นหรือไม่ และกรณีผู้ขอแก้ไขเพิ่มเติมเสนอเพิ่มความในมาตรา ๒๐๗ เป็น (๔) นั้น เห็นว่าระบบการมีคณะกรรมการแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนโดยใช้ระบบคุณธรรมนั้น จะไม่ตั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการทางการเมืองหรือคณะรัฐมนตรี เป็นคณะกรรมการ ดังนั้น การที่ผู้ขอแก้ไขเพิ่มเติมเสนอเพิ่มเติมตำแหน่งดังกล่าวเข้ามาเป็นคณะกรรมการด้วยนั้นมีเหตุผลอย่างไร เพราะเมื่อคณะกรรมการแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนมีมติแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนได้แล้วจะต้องมีการแจ้งไปยังรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

นายมนูญ ศิริวรรณ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๘ ได้ชี้แจงว่า ประเด็นการขอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๗ วรรคสอง นั้น ผู้ขอแก้ไขเพิ่มเติมได้ขอถอนคำขอแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวแล้ว ส่วนประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๐๗ โดยการเพิ่มเติมตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเป็นกรรมการแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนนั้น เพื่อต้องการให้รัฐมนตรีเจ้ากระทรวงซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารราชการในกระทรวงนั้น ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือคัดเลือกข้าราชการภายในกระทรวงของตน มิใช่เป็นเรื่องของข้าราชการประจำในการคัดเลือกข้าราชการในกระทรวงเท่านั้น

- กรณีที่ผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ เสนอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๗๕ โดยการลดจำนวนผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนจาก ๑๑ คน เหลือ ๗ คนนั้น มีเหตุผลอย่างไร

นายมนูญ ศิริวรรณ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๘ ได้ชี้แจงว่า กรณีที่มีการลดจำนวนผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนเหลือเพียง ๗ คนนั้น เห็นว่าการบริหารงานองค์กรต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพนั้น ไม่ควรมีจำนวนของผู้บริหารภายในองค์กรที่มากจนเกินไป และมาตรา ๒๗๕ เป็นการควมรวม ๒ องค์กรแล้วเพิ่มจำนวนกรรมการเป็น ๑๑ คน เป็นจำนวนที่มากเกินความจำเป็น จึงเสนอให้ลดจำนวนลงเหลือ ๗ คน ซึ่งน่าจะมีความเหมาะสมกว่า

ศาสตราจารย์ดลิต เครื่องงาม สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๘ ได้ชี้แจงเพิ่มเติมกรณีผู้ขอแก้ไขเพิ่มเติมเสนอตัดความในมาตรา ๒๗๘ ออกทั้งมาตรา ว่า การบัญญัติให้เรื่องเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศที่มีผลบังคับใช้เพียง ๕ ปี ภายหลังจากประกาศใช้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้นั้น ผู้ขอแก้ไขเพิ่มเติมไม่เห็นด้วยเพราะการปฏิรูปควรใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ

ที่ต่อเนื่อง แต่การจะบัญญัติในรัฐธรรมนูญอย่างไรเพื่อให้การปฏิรูปมีผลบังคับได้อย่างต่อเนื่องนั้น ขึ้นอยู่กับ การพิจารณาของคณะกรรมการในการแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้

- กรรมการได้สอบถามผู้ชี้แจงประกอบคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ ว่า ในคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่าง รัฐธรรมนูญที่เสนอสามารถจัดลำดับความเร่งด่วนได้หรือไม่ กล่าวคือประเด็นใดที่ต้องการให้แก้ไขมากที่สุด และในส่วนของร่างรัฐธรรมนูญที่ไม่ได้ยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ ประเด็นใดที่ต้องการให้คงอยู่ในร่าง รัฐธรรมนูญมากที่สุด

นายมนูญ ศิริวรรณ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ได้ตอบข้อซักถามในประเด็นดังกล่าวว่า ในความเห็นส่วนตัวตนประเด็นที่ควรแก้ไขมากที่สุด คือ ประเด็นจำนวนสมาชิกวุฒิสภา ๒๐๐ คน ซึ่งอาจจะมี จำนวนมากเกินไป นอกจากนี้ สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาและคัดเลือกกันเองยังมีจำนวนสัดส่วน มากกว่าสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ซึ่งขัดต่อหลักการประชาชนเป็นใหญ่จึงควรต้องแก้ไข และ ที่ควรแก้ไขเพิ่มเติม คือ เรื่องการบริหารราชการเกี่ยวกับการทำหนังสือสัญญาที่ต้องให้รัฐสภาให้ความ เห็นชอบ การเขียนไว้อย่างกว้างในร่างรัฐธรรมนูญจะส่งผลให้เกิดอุปสรรคในการบริหารราชการแผ่นดิน

นางภัทริยา สุมะโน สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ได้ตอบข้อซักถามในประเด็นดังกล่าวว่า ในความเห็นส่วนตัว เห็นว่า สิ่งที่ควรแก้ไขเพิ่มเติมมากที่สุด คือ มาตรา ๗๖ ในเรื่องของพรรคการเมือง เนื่องจากเป็นสถาบันที่สำคัญ จึงควรต้องส่งเสริมพรรคการเมืองต่อไป ทั้งนี้ เห็นชอบกับภาค ๔ การปฏิรูป และการสร้างความปรองดองในร่างรัฐธรรมนูญซึ่งคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญได้นำเอาข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติมาบัญญัติไว้ จึงไม่ควรตัดทอนในส่วนดังกล่าวและสมควรให้เร่ง ดำเนินการด้วย

- กรรมการได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับมาตรา ๓๐๘ ว่า เป็นประเด็นสำคัญและมีแนวทางการ ดำเนินการได้หลายวิธี แต่ทั้งนี้เห็นว่าควรมีการรับฟังเสียงประชาชนว่า การกำหนดวันเลือกตั้งควรมีการ ยึดโยงกับการปฏิรูปหรือไม่ โดยควรนำมาพิจารณาในการประชุมของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ อีกครั้งหนึ่ง

- กรรมการได้สอบถามว่า มาตรา ๓๐๘ ที่ให้มีการปฏิรูปก่อนการจัดการเลือกตั้งเป็นระยะเวลา ๒ ปี จะขัดกับหลักการของร่างรัฐธรรมนูญ ภาค ๔ การปฏิรูปและการสร้างความปรองดอง ที่กำหนดให้ ความในภาค ๔ การปฏิรูปและการสร้างความปรองดอง สิ้นผลบังคับในวันถัดจากวันที่ประกาศใช้ รัฐธรรมนูญครบห้าปีหรือไม่

- กรรมการได้สอบถามผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ ว่า ยังมีความประสงค์ที่จะคงมาตรา ๓๐๘ ตามที่เสนอหรือไม่ ถ้าหากต้องการคงไว้อาจต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น แต่หากเห็นว่าสามารถ ดำเนินการโดยวิธีอื่น ที่ไม่ต้องบัญญัติในรัฐธรรมนูญได้จะใช้วิธีการดังกล่าวโดยไม่ต้องนำมาตรา ๓๐๘ มา บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ได้ตอบข้อซักถามในประเด็นดังกล่าวว่า ประเด็นเรื่องการปฏิรูปก่อนการเลือกตั้งหรือการเลือกตั้งก่อนการปฏิรูปเป็นประเด็นขัดแย้งทางการเมืองซึ่ง

ไม่สามารถแก้ไขได้ จึงควรใช้เสียงของประชาชนทั้งประเทศโดยการทำประชามติ เป็นการชี้ว่าควรดำเนินการไปในแนวทางใด กล่าวคือควรนำมาตรา ๓๐๘ ที่ขอแก้ไขเพิ่มเติมบัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อมีการทำประชามติว่าเห็นด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญหรือไม่ ประเด็นที่สำคัญ คือ เห็นด้วยกับการปฏิรูปก่อนการเลือกตั้งตามมาตรา ๓๐๘ หรือไม่ ทั้งนี้ หากการทำประชามติมีคำถาม ๒ ข้อ โดยคำถามแรก คือ เห็นด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญนี้หรือไม่ และคำถามที่สอง คือ จะปฏิรูปก่อนการเลือกตั้งหรือไม่ จะทำให้ผู้ที่ต้องการให้มีการปฏิรูปก่อนการเลือกตั้งมีแนวโน้มที่จะไม่เห็นด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญในข้อแรกและอาจทำให้เกิดความสับสน จึงควรบัญญัติมาตรา ๓๐๘ ไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ และการปฏิรูปก่อนการจัดการเลือกตั้งเป็นระยะเวลา ๒ ปี ตามมาตรา ๓๐๘ เป็นการปฏิรูปในประเด็นที่จำเป็นซึ่งเป็นประเด็นขัดแย้ง โดยสามารถทำต่อเนื่องได้หากประชาชนเห็นชอบ

- กรรมการได้แสดงความคิดเห็นว่า การนำมาตรา ๓๐๘ มาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเป็นแนวคิดที่ดีเพื่อว่าในการลงประชามติจะได้ทราบว่าประชาชนต้องการการปฏิรูปก่อนการเลือกตั้งหรือไม่ เห็นควรเสนอความเห็นดังกล่าวให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาด้วย

- กรรมการได้แสดงความคิดเห็นว่า โดยส่วนตัวเห็นชอบกับการเสนอคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ให้ตัดมาตรา ๑๔๐ เพื่อให้สิทธิทางกฎหมายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีความเท่าเทียมกับประชาชนทั่วไป

- กรรมการได้แสดงความคิดเห็นต่อมาตรา ๒๐๗ ว่าไม่ควรตัดสิทธินักการเมืองเรื่องการเมืองมีส่วนร่วมในการพิจารณาแต่งตั้ง เช่น ในสภาภิบาลโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีฐานะเป็นประธานสภาภิบาลโหมโดยตำแหน่งจึงไม่ควรปิดกั้น แต่ข้าราชการประจำที่เป็นกรรมการจะเป็นผู้ถ่วงดุลโดยการใช้เหตุผลและสุดท้ายคือการลงคะแนนเสียง

- กรรมการได้สอบถามถึงมาตรา ๓๔ ตามแนวทางปฏิบัติของประเทศไทยที่ผ่านมาได้ก่อให้เกิดปัญหาหรือไม่ หากไม่ก่อให้เกิดปัญหา การแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องของสัดส่วนของเพศตรงข้ามตามมาตรา ๓๔ จะนำไปสู่ปัญหาในอนาคตหรือไม่

นางภทรียา สุมะโน สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ได้ตอบข้อซักถามในประเด็นดังกล่าวว่า ตามแนวทางปฏิบัติของประเทศไทยที่ผ่านมาไม่มีปัญหา แต่ขอแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดการเติมเต็ม เกิดความสมดุลระหว่างเพศ การมีสัดส่วนเพศตรงข้ามจะก่อให้เกิดมุมมอง ความละเอียดถี่ถ้วนมากยิ่งขึ้น และทำให้เกิดสมดุลในการบริหาร และให้มีสัดส่วนเฉพาะองค์กรตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญใหม่เท่านั้น ไม่กระทบต่อองค์กรอื่นที่มีแต่เดิมและไม่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญใหม่ เพื่อเป็นการเริ่มต้นใหม่

- กรรมการได้สอบถามถึงองค์กรตามรัฐธรรมนูญนั้นหมายรวมถึงองค์กรใดบ้าง

นางภทรียา สุมะโน สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ได้ตอบข้อซักถามในประเด็นดังกล่าวว่า องค์กรทุกองค์กรที่ปรากฏอยู่ในร่างรัฐธรรมนูญนี้

- กรรมการได้สอบถามถึงองค์กรตามรัฐธรรมนูญนี้ หมายรวมถึงทุกองค์กรซึ่งรวมถึงคณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ฯลฯ ต้องมีสัดส่วนเพศตรงข้ามด้วยหรือไม่

นางภทริยา สุมะโน สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ได้ตอบข้อซักถามในประเด็นดังกล่าวว่า องค์กรทุกองค์กรที่ปรากฏอยู่ในร่างรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ ในมาตรา ๓๔ ใช้ความว่าควรคำนึงถึง ดังนั้น การจะให้มีส่วนในองค์กรใดหรือไม่ ให้คำนึงถึงความเหมาะสม แต่หากเป็นไปได้อยากให้มีสัดส่วน ๑ ใน ๓ ของเพศตรงข้ามในทุกองค์กร

ต่อจากนั้น นายมนูญ ศิริวรรณ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๘ ได้สรุปคำขอแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นมาตรา ๓๐๘ ว่า ควรระบุไว้ในบทเฉพาะกาลให้ชัดเจน หรือควรให้มีหนึ่งมาตราที่สามารถให้ประชาชนให้ความเห็นชอบว่า ควรมีการปฏิรูปก่อนการเลือกตั้งหรือไม่ ถ้าประชาชนเห็นด้วยว่าควรมีการปฏิรูปก่อนการเลือกตั้งก็ให้คงใช้ส่วนที่ว่าด้วยการเลือกตั้งเป็นระยะเวลา ๒ ปี ทั้งนี้ ไม่กระทบต่อหมวดอื่น ต่อประเด็นว่าการปฏิรูปต้องดำเนินการเป็นระยะเวลา ๒ ปี เนื่องจากเป็นระยะเวลาที่สามารถปฏิรูปในเรื่องหลักการ การวางพื้นฐาน ในส่วนของการลงประชามติควรมี ๒ คำถาม คือ เห็นด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญหรือไม่ และเห็นด้วยกับมาตราที่กำหนดไว้ในบทเฉพาะกาลให้มีการปฏิรูปเป็นระยะเวลา ๒ ปีหรือไม่

การชี้แจงประกอบคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๕๘

นายมานิจ สุขสมจิตร รองประธานกรรมาธิการ คนที่สอง ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม ได้เชิญผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๕๘ (สลับเวลาชี้แจงกับผู้ชี้แจงประกอบคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๕๘) ประกอบด้วย นายประसार มฤคพิทักษ์ นายประดิษฐ์ เรืองดิษฐ์ นางสาวสารี อ๋องสมหวัง นางสาวรสนา โตสิตระกูล และนายสันต์ ภัยหลิกสิทธิ์ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ได้ชี้แจงประกอบคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญต่อคณะกรรมาธิการ

นายประसार มฤคพิทักษ์ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๕๘ ได้ขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๐๙ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

(๑) *เขีนดัดชุ สวมเนษ นัตพรต หรือนัตบวช*

(๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา

(๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

(๔) วิกจรตหรือจิตฟั่นเฟอนไม่สมประกอบ

ภิกษุ สามเนร นักรพรต หรือนักบวช เป็นบุคคลผู้มีอาจใช้สิทธิเลือกตั้ง”

โดยมีเหตุผลดังนี้

มาตรา ๑๐๙ บัญญัติเกี่ยวกับบุคคลที่ถูกจำกัดสิทธิในการเลือกตั้ง ดังนั้น เพื่อเป็นการแบ่งแยกประเภทของบุคคลที่ถูกจำกัดสิทธิในการเลือกตั้งให้มีความชัดเจนและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น จึงขอตัดคำว่า “(๑) เป็นภิกษุ สามเนร นักรพรต หรือนักบวช” ออก และเพิ่มความว่า “ภิกษุ สามเนร นักรพรต หรือนักบวช เป็นบุคคลผู้มีอาจใช้สิทธิเลือกตั้ง” เป็นวรรคสอง

จากนั้น นายประสาร มฤคพิทักษ์ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ กล่าวว่า กลุ่มประสารี ประกอบด้วย สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ จำนวน ๒๖ คน โดยสมาชิกแต่ละคนทำประเด็นที่จะขอแก้ไขรัฐธรรมนูญเสนอ ให้ที่ประชุมกลุ่มพิจารณา โดยมีการประชุมสมาชิกกลุ่ม ๔ ครั้ง เพื่อพิจารณาคำขอแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญ ตามที่สมาชิกเสนอเพื่อจัดทำเป็นคำขอของกลุ่ม โดยมีประเด็นที่ขอแก้ไข จำนวนทั้งสิ้น ๙๓ ประเด็น ดังนี้

- ขอให้ตัดออกทั้งมาตรา จำนวน ๖ ประเด็น
- ขอเพิ่มเป็นมาตราใหม่ จำนวน ๑๐ ประเด็น
- ขอแก้ไขเพิ่มเติม จำนวน ๗๗ ประเด็น

โดยมีผู้ชี้แจงหลัก ดังนี้

๑. นายประดิษฐ์ เรืองดิษฐ์ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ชี้แจงในประเด็นสิทธิพลเมือง สิทธิเสรีภาพ และสิทธิชุมชน

๒. นางสาวสารี อ๋องสมหวัง สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ชี้แจงในประเด็นการปฏิรูป และการคุ้มครองผู้บริโภค

๓. นายวสันต์ ภัยหลีกลี้ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ชี้แจงในประเด็นการทุจริต และการตรวจสอบ การทุจริต

๔. นางสาวรสนา โตสิตระกูล สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ชี้แจงในประเด็นสมาชิกวุฒิสภา ที่มา ของสมาชิกวุฒิสภา และพลังงาน

๕. นายประสาร มฤคพิทักษ์ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ชี้แจงในประเด็นกรรมการสิทธิมนุษยชน ผู้ตรวจการแผ่นดิน การปรองดอง และวาระขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

นายประดิษฐ์ เรืองดิษฐ์ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่าง รัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๕๘ ได้ชี้แจงรายละเอียดคำขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในเรื่องสิทธิพลเมือง สิทธิ เสรีภาพ สิทธิชุมชน ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การขอเพิ่มเติมความในมาตรา ๔ โดยเพิ่มวรรคสองเป็น “บุคคลมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลตามกฎหมาย” โดยมีเหตุผลตามเอกสารคำขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่ได้เสนอต่อ คณะกรรมาธิการ รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีเจตนารมณ์ให้พลเมืองเป็นใหญ่ มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความเสมอภาค และมีแนวโน้มที่จะขยายในเรื่องสิทธิมนุษยชน จึงขอเพิ่มความในวรรคสองเพื่อแก้ไขปัญหาในเรื่องคนไร้สัญชาติในประเทศไทยที่มีประมาณสามล้านคนเพื่อให้กลุ่มคนไร้สัญชาติได้รับการรับรองตามกฎหมาย รวมถึงการขอเพิ่มเติมความในมาตรา ๕ โดยเพิ่มวรรคสองเป็น “คนสัญชาติไทยย่อมได้รับความคุ้มครอง ไม่ว่าจะอาศัยอยู่ในหรือนอกประเทศไทย” เพื่อให้รัฐมีหน้าที่ดูแลคนสัญชาติไทยในต่างประเทศด้วย และขอแก้ไขเพิ่มเติมความมาตรา ๔๕ เป็น “..ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติหรือตามที่รัฐจัดให้ การบัญญัติกฎหมายดังกล่าวย่อมจะต้องเป็นไปบนมาตรฐานที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตในประเทศไทยอย่างมีศักดิ์ศรี” เพื่อให้ประเทศไทยมีมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชนขั้นสูง โดยการขอเพิ่มความในมาตรา ๔ มาตรา ๕

และมาตรา ๔๕ นั้นถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญในเรื่องการรับรองสิทธิมนุษยชนและการยอมรับสิทธิของคนไร้สัญชาติหรือคนไร้รัฐที่อยู่ในประเทศไทย เพื่อให้ทุกคนในประเทศไทยได้เข้าถึงสิทธิต่างๆ ได้อย่างแท้จริง

ประเด็นที่สอง การขอเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๖ วรรคสอง เป็น “พลเมืองต้องไม่กระทำการที่ทำให้เกิดการเกลียดชังกันระหว่างกลุ่มคนในชาติ..” เพื่อสะท้อนเจตนารมณ์ให้ชัดเจนว่าคนไทยหรือพลเมืองต้องไม่ทำให้เกิดการเกลียดชังระหว่างกลุ่มคนในชาติ และไม่ใช้ความเกลียดชังระหว่างบุคคลหรือปัจเจกบุคคล

ประเด็นที่สาม การขอตัดมาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๕ ทั้งมาตรา เนื่องจากบุคคลที่มาทำหน้าที่ในสมัชชาพลเมืองหรือสมัชชาคุณธรรมตามมาตรา ๒๘ จะมีจิตอาสาเข้ามาทำหน้าที่เพื่อประโยชน์สาธารณะ จึงไม่มีความจำเป็นต้องกำหนดเรื่องค่าตอบแทนให้กับบุคคลดังกล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงขอตัดมาตรา ๒๘ ออกทั้งมาตรา ในส่วนการขอตัดมาตรา ๓๕ นั้น เนื่องจากข้าราชการตามมาตรา ๓๕ จะถูกบังคับโดยกฎหมายเฉพาะที่ข้าราชการเหล่านั้นสังกัดอยู่ จึงขอให้ตัดออกทั้งมาตราและควรไปดำเนินการให้ความในมาตรา ๕๔ เกิดผลได้อย่างแท้จริงมากกว่า

ประเด็นที่สี่ เป็นเรื่องเกี่ยวกับสื่อมวลชน คณะกรรมาธิการได้วางหลักการในเรื่องการแสดงออกในเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชนและสื่อมวลชนโดยไม่มีเงื่อนไขในเรื่องการจำกัดสิทธิได้เป็นอย่างดี แต่ขอเพิ่มความในมาตรา ๔๒ วรรคแรก เป็น “..แสดงความคิดเห็น รับรู้ข้อมูลข่าวสาร และเผยแพร่..” โดยมีเหตุผลตามคำขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่ได้เสนอต่อคณะกรรมาธิการ และขอแก้ไขมาตรา ๔๘ วรรค โดยตัดคำว่า “..ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ทศวรรษที่สิบ ในลักษณะที่อาจ..” เนื่องจากการครอบงำกิจการที่จะนำไปสู่การครอบงำข้อมูลข่าวสารนั้นไม่จำเป็นต้องประกอบหลายกิจการ ผู้ที่ประกอบกิจการเดียวก็สามารถครอบงำข้อมูลข่าวสารได้และเพื่อให้มีเนื้อหาที่กระชับ รวมทั้งได้ขอแก้ไขความในมาตรา ๔๙ เป็น “..และคุ้มครอง สวัสดิภาพ สวัสดิภาพของบุคคลตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง” เพื่อป้องกันการตีความของคำว่า “สวัสดิการ” ที่อาจทำให้เกิดการก่อตั้งองค์กรขึ้นมาจ่ายค่าจ้างให้กับนักข่าว แต่ให้เป็นเจตนารมณ์ในการก่อตั้งกองทุนเพื่อดูแลสวัสดิภาพของนักข่าว และขอแก้ไขความในมาตรา ๕๐ วรรคสอง เนื่องจากในอนาคตจะมีสื่อหรือเทคโนโลยีใหม่ๆ องค์กรที่จะมากำกับดูแลควรต้องเปลี่ยนผันไปตามสื่อหรือเทคโนโลยีเหล่านั้นด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ทุกองค์กรที่ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญต้องปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ของประเทศอยู่แล้วจึงไม่มีความจำเป็นต้องกำหนดความว่า “ทั้งนี้ ภายใต้ยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาของชาติและตามที่กฎหมายบัญญัติ” ไว้ในมาตรานี้ รวมถึงการขอแก้ไขมาตรา ๕๐ วรรคสาม เนื่องจากผู้ประกอบการต้องการเสียค่าประมูลคลื่นความถี่ในราคาถูกแต่จะหากำไรจากประชาชนเกินสมควร จึงได้มีการขอแก้ไขความในวรรคสาม

ประเด็นสมัชชาคุณธรรม ได้มีการขอแก้ไขความในมาตรา ๗๔ เพื่อให้มีสมัชชาคุณธรรมเป็นองค์กรเฝ้าระวังปัญหาจริยธรรมในองค์กรทุกระดับและดำเนินการในการกระตุ้นและสร้างมาตรการทางสังคมมากกว่าการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ

ประเด็นในเรื่องการเมือง ได้ขอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๗๕ เนื่องจากไม่เห็นด้วยกับหลักการแบ่งแยกอำนาจ ผู้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรควรดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีได้โดยไม่ต้องลาออกจากตำแหน่ง หรือผู้เป็นนายกรัฐมนตรีไม่ควรต้องลาออกจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะมีความรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรและประชาชน การเปิดโอกาสให้นักธุรกิจสามารถเข้ามาเป็นรัฐมนตรีจะทำให้เกิดปัญหาที่ร้ายแรงยิ่งกว่า จึงควรส่งเสริมให้พรรคการเมืองหาคนที่มีความรู้ความสามารถลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนได้ตรวจสอบ

ประเด็นเรื่องการปรองดอง เสนอให้มีสภาปฏิรูปประเทศและเสริมสร้างการปรองดองแห่งชาติเพียงองค์กรเดียวโดยให้มีจำนวน ๖๐ - ๘๐ คน โดยให้มีที่มาและอำนาจหน้าที่เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติและขอแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๒๘๘ โดยเฉพาะการขอให้ตัด (๖) ซึ่งควรเป็นข้อเสนอขององค์กรดังกล่าวมากกว่าที่จะกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

นายประสาร มฤคพิทักษ์ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๕๘ ได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่า การขอตัดความในมาตรา ๒๘๘ (๖) เนื่องจากในมาตรา ๑๙๔ ได้กำหนดไว้ว่า พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษ จึงไม่มีความจำเป็นต้องกำหนดให้มี (๖) ไว้หากกำหนดไว้จะทำให้เกิดปัญหาอย่างมาก

นางสาวสารี อ๋องสมหวัง สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๕๘ ได้ชี้แจงรายละเอียดคำขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในเรื่องความเท่าเทียม พลเมือง สักส่วนหญิงชาย สิทธิสตรี ผู้บริโภค ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการปฏิรูปในด้านต่างๆ ดังนี้

ประเด็นเรื่องความเท่าเทียม พลเมือง ได้ขอเพิ่มความในมาตรา ๓๔ วรรคสอง เป็น “ชายและหญิง รวมถึงบุคคลในทุกเพศสภาพ มีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน” เพื่อให้ครอบคลุมถึงบุคคลในทุกเพศสภาพ ให้ได้รับการรับรองในเรื่องสิทธิเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน และสามารถแก้ไขในเรื่องความไม่เป็นธรรมให้กับบุคคลเพศสภาพได้ และขอแก้ไขความในมาตรา ๔๖ วรรคท้าย เพื่อให้เป็นการคุ้มครองบุคคลทุกคนเป็นการทั่วไป รวมถึงการขอแก้ไขความในมาตรา ๕๓ โดยขอให้ตัดคำว่า “เฉพาะในกรณีการชุมนุมในที่สาธารณะและเพียงเท่าที่จำเป็น” เนื่องจากการชุมนุมส่วนใหญ่ต้องจัดในที่สาธารณะ จึงไม่ควรกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญซึ่งอาจทำให้ไม่สามารถเกิดการชุมนุมได้ แต่ควรกำหนดไว้กฎหมายประกอบแทน และขอแก้ไขความในมาตรา ๖๖ โดยคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญได้กำหนดในเรื่องการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชนได้อย่างสมบูรณ์แต่ยังมีข้อจำกัดให้ประชาชนสามารถเสนอกฎหมายในภาค ๑ หมวด ๒ ส่วนที่ ๒ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล และภาค ๒ หมวด ๒ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ เท่านั้น ประชาชนควรมีสิทธิเสนอกฎหมายได้ทุกหมวดตามรัฐธรรมนูญและไม่ควรถูกจำกัดสิทธิดังกล่าว รวมทั้งการขอเพิ่มความในมาตรา ๖๗ เพื่อให้พลเมืองมีสิทธิทางตรงในการเสนอการทำประชามติต่อวุฒิสภาในเรื่องที่เป็นประโยชน์สาธารณะได้ และการขอแก้ไขความในมาตรา ๗๑ เนื่องจากผู้แทนสมัชชาพลเมืองควรมาจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งและไม่ควรมาจากกลุ่มคนบางกลุ่มเท่านั้นซึ่งเป็นไปตามข้อเสนอของภาคประชาชน สภา

องค์กรชุมชนที่ต้องการให้มีสภาพเมือง เพื่อให้พลเมืองใช้สิทธิในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยและให้มีสภาพเมืองเฉพาะด้านในระดับท้องถิ่น

ประเด็นเรื่องสิทธิสตรี ได้มีการขอแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๒๑๒ เพื่อให้มีสัดส่วนหญิงชายที่ใกล้เคียงกัน ในคณะผู้บริหารท้องถิ่นและให้โอกาสสตรีเป็นผู้บริหารท้องถิ่น รวมถึงการขอให้เพิ่มในเรื่องวาระการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น และให้องค์กรบริหารท้องถิ่นมีหน้าที่ในการคุ้มครองผู้บริโภคและการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลสุขภาพชุมชนด้วย โดยมีเหตุผลเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในองค์กรบริหารท้องถิ่น และป้องกันไม่ให้เกิดสถานะที่เรียกว่าการผูกขาดทางการเมืองให้หน่วยงานท้องถิ่นซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชนสามารถดูแลแก้ไขปัญหาให้กับผู้บริโภคได้ทันทั่วถึง และทำให้เกิดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลสุขภาพชุมชนอันเป็นสิ่งที่องค์กรบริหารท้องถิ่นต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นหันมาพึ่งตนเองในการดูแลสุขภาพกันเองในท้องถิ่นและสามารถนำสมุนไพรในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ สร้างรายได้ ลดรายจ่ายด้านการรักษาพยาบาลของภาครัฐได้

ประเด็นเรื่องผู้บริโภค สาธารณสุข ได้มีการขอแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๕๖ โดยตัดคำว่า “...หรือวิชาชีพซึ่งต้องไม่ก่อให้เกิดการผูกขาด**พิเศษตามวิชาชีพ...**” หากกำหนดคำว่า “เกินความจำเป็น” ไว้จะทำให้เกิดการใช้ดุลยพินิจในเรื่องการผูกขาดและอาจทำให้เกิดปัญหาได้ จึงควรกำหนดไว้ในกฎหมายลำดับรองมากกว่า และได้มีการขอแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๕๘ ซึ่งเป็นเรื่องสิทธิในด้านสาธารณสุข เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาในการตีความในเรื่องความเหมาะสมและมีเนื้อหาที่กระชับมากขึ้น รวมถึงการขอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๙ ในเรื่องสิทธิเข้าถึงและได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐ และมาตรา ๖๐ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและลดข้อถกเถียงกับหน่วยงานของรัฐ และสามารถแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ได้ รวมถึงลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานโดยการจัดเรียงลำดับภารกิจให้กับองค์กรตามมาตรา ๖๐ ให้มีหน้าที่ในการสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้บริโภคมีความรู้และทักษะที่จำเป็นด้านการคุ้มครองผู้บริโภค และทำให้องค์กรดังกล่าวเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง การขอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๙๓ เป็นเรื่องการทำหนังสือสัญญากับนานาประเทศ หรือองค์กรระหว่างประเทศ โดยขอแก้ไขเป็น “..นั่นต่อ**คณะรัฐมนตรีต่างประเทศของรัฐสภา**เพื่อขอความเห็นชอบด้วย..” เพื่อให้รัฐสภาเป็นองค์กรที่ให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๙๓ แทนคณะกรรมการการค้าต่างประเทศของรัฐสภา

ประเด็นเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้มีการขอแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๖๕ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับตัดสินใจในเรื่องนโยบายสาธารณะทั้งในระดับชาติ ภูมิภาค และท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของพลเมือง และการแสดงความคิดเห็นของพลเมืองควรต้องมีส่วนร่วมในการประกอบการตัดสินใจในเรื่องนโยบายสาธารณะด้วย และได้ขอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๙ โดยร่างรัฐธรรมนูญมาตรา ๖๙ ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ได้ใช้คำว่า “องค์การภาคเอกชน” ซึ่งอาจทำให้เกิดความสับสนได้จึงขอแก้ไขโดยใช้คำว่า “องค์การภาคประชาสังคม” แทนความดังกล่าว รวมถึงการขอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘๘ เพื่อให้เกิดการแข่งขันอย่างเสรี เป็นธรรมและคุ้มครองผู้บริโภค และทำให้มาตรฐานการค้าการลงทุนของประเทศไทยที่ไปประกอบกิจการในต่างประเทศเป็นไปตามระบบสากล การขอแก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๙๒ ซึ่งเป็นเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้มีความกระชับและครอบคลุมทรัพยากรธรรมชาติทุกชนิด และให้มีการกระจายการถือครองที่ดินและการจัดการสิทธิร่วมของชุมชนได้ด้วย

ประเด็นเรื่องการปฏิรูป สนับสนุนให้มีการกำหนดเรื่องปฏิรูปไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ และได้มีการขอเพิ่มมาตรา ๒๘๑/๑ โดยให้มีการปฏิรูปการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ สำหรับการปฏิรูปด้านการศึกษาได้มีการขอเพิ่มเติมมาตรา ๒๘๖ โดยเพิ่มความในวรรคแรกและใน (๖) ในส่วนการปฏิรูปด้านสิ่งแวดล้อมได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๘๗ เนื่องจากการจัดทำประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อมจะทำได้ยาก จึงควรใช้การรวบรวมกฎหมายสิ่งแวดล้อมแทน รวมถึงการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ และการนำภาษีสิ่งแวดล้อมมาจัดการขยะและของเสียอันตรายด้วย สำหรับเรื่องการปฏิรูปพลังงานซึ่งได้การขอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๘๘ ในส่วนการปฏิรูปด้านสาธารณสุข ได้ขอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๙๔ โดยขอเพิ่มในเรื่องการส่งเสริมการนำการแพทย์แผนไทยมาใช้บริการ และให้มีการปฏิรูปให้เกิดความเป็นธรรมในด้านค่าตอบแทนในวิชาชีพสาธารณสุข การจัดให้มีระบบและกลไกที่สามารถขับเคลื่อนการปฏิรูปการแพทย์แผนไทยด้านต่างๆ ให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน เพื่อความมั่นคง เข้มแข็ง มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพของระบบการแพทย์และสาธารณสุขของประเทศ การส่งเสริมและจัดให้มีกฎหมายและนโยบายสาธารณะเพื่อคุ้มครองปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพที่ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ ตลอดจนมาตรการและประกาศควบคุมสินค้าที่ไม่ปลอดภัยด้วย สำหรับการปฏิรูปด้านสังคม ได้มีการขอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๙๕ และขอเพิ่มความเป็นมาตรา ๒๙๕/๑ โดยให้มีการปฏิรูปด้านการคุ้มครองผู้บริโภคตามแนวทางตาม มาตรา ๒๙๕/๑ โดยให้มีการตรากฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค การปฏิรูประบบและโครงสร้าง องค์กร และกฎหมายด้านการบริโภค เพื่อให้เกิดการบูรณาการในการดำเนินงาน การจัดให้มีระบบฐานข้อมูลและมาตรการของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลในเรื่องคุ้มครองผู้บริโภค การทำให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในการคุ้มครองผู้บริโภคและจัดให้มีกลไกหลักประกันด้านคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าและให้มีกองทุนเพื่อชดเชยหรือเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้บริโภค รวมถึงการดำเนินการให้สภาวิชาชีพ องค์กรวิชาชีพต่างๆ มีตัวแทนผู้บริโภคซึ่งมีส่วนได้เสียอยู่ในองค์กรดังกล่าวด้วย

นางสาวรสนา โตสิตระกูล สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๕๘ ได้ชี้แจงรายละเอียดคำขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในเรื่องพลังงาน ดังนี้

สนับสนุนการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อให้พลเมืองเป็นใหญ่ การเมืองใสสะอาดและมีความสมดุล หนุนสังคมที่เป็นธรรม นำชาติไปสู่สันติสุข การขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญนั้นเพื่อทำรัฐธรรมนูญให้เป็นไปในทิศทางดังกล่าวโดยได้ขอให้มีการเพิ่มความเป็น มาตรา ๕๐/๑ เนื่องจากในมาตรา ๕๐ เป็นเรื่องของคลื่นความถี่ให้เป็นทรัพยากรของชาติเท่านั้น แต่การกำหนดให้เรื่องพลังงานซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญนั้น ถูกกำหนดไว้ในมาตรา ๙๒ จะทำให้เรื่องพลังงานเป็นเรื่องทรัพยากรธรรมชาติโดยทั่วไป จึงขอเพิ่มความเป็น มาตรา ๕๐/๑ เพื่อให้สิทธิของประชาชนในเรื่องพลังงานมีผลในทันที ปีเตอร์เลียมมีความสำคัญไม่ด้อยไปกว่าทรัพยากรคลื่นความถี่โดยมูลค่าของปีเตอร์เลียมมีจำนวนมากกว่า ๕๐๐,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี ซึ่งยังไม่มี

องค์กรหรือหน่วยงานใดมีหน้าที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรดังกล่าวให้เกิดประโยชน์สูงสุด จึงขอเสนอให้มีบริษัทพลังงานแห่งชาติเข้ามาดูแลเรื่องกรรมสิทธิ์และการบริหารจัดการพลังงาน มิฉะนั้น จะทำให้เกิดปัญหาได้ เช่น กรณีรัฐบาลไทยร่วมทุนกับประเทศมาเลเซียในแหล่งพื้นที่พัฒนาร่วม ไทย-มาเลเซีย (Joint Development Area : JDA) ที่ทำให้รัฐบาลต้องตรากฎหมายขึ้นมาดำเนินการโดยไม่มีหน่วยงานที่เป็นรัฐวิสาหกิจของรัฐมาบริหารจัดการ หากมีการเพิ่มความเข้มงวดมาตรา ๕๐/๑ จะทำให้รัฐสามารถบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในเรื่องพลังงานที่มีมูลค่ามหาศาลได้เพื่อประโยชน์ของประชาชน ซึ่งความมั่นคงทางพลังงานมีความสำคัญมากเกินกว่าที่จะมอบให้เอกชนเป็นผู้บริหารจัดการ

กรณีร่างมาตรา ๖๓/๑ เสนอให้เพิ่มความว่า “พลเมืองย่อมมีสิทธิเข้าถึงสาธารณสมบัติของแผ่นดินเพื่อประโยชน์สาธารณะพลเมืองผู้มีส่วนได้เสียหรือองค์กรนิติบุคคลซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะย่อมมีสิทธิเรียกร้องติดตามสาธารณสมบัติของแผ่นดินคืนจากบุคคลผู้ครอบครอง หรือใช้สิทธิในสาธารณสมบัติของแผ่นดินโดยมิชอบ สามารถใช้สิทธิทางศาล และย่อมได้รับความคุ้มครอง” เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิในการดูแลสาธารณสมบัติของแผ่นดินได้โดยตรง มิฉะนั้น อาจมีนักการเมืองที่ฉ้อฉลร่วมมือกับข้าราชการ กลุ่มนายทุน ถ้าย้อนสาธารณสมบัติของแผ่นดินเป็นของเอกชนได้ ซึ่งจะกระทำให้ประชาชน ไม่สามารถติดตามทรัพย์สินเหล่านั้นกลับคืนมาได้

กรณีร่างมาตรา ๙๑ ขอให้เพิ่มความว่า “การดำเนินการใดที่เป็นเหตุให้โครงสร้างหรือโครงข่ายขั้นพื้นฐานหรือกิจการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของรัฐอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนหรือเพื่อความมั่นคงของรัฐตกไปเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน หรือทำให้รัฐเป็นเจ้าของน้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ด จะกระทำมิได้” ซึ่งเป็นข้อความที่เคยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๘๔ (๑๑) เพื่อป้องกันมิให้นักการเมืองใช้อำนาจฉ้อฉล แปรรูปกิจการที่เป็นโครงข่ายสาธารณูปโภคพื้นฐานซึ่งมีลักษณะผูกขาดโดยธรรมชาติให้เป็นของเอกชน

กรณีร่างมาตรา ๙๓ เป็นการปรับปรุงเพิ่มเติมเพื่อให้มีความครอบคลุมให้เป็นการรักษาสิทธิในด้านทรัพยากร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดเก็บผลประโยชน์ให้กับประเทศรวมถึงการพึ่งตนเอง ในฐานะที่กิจการพลังงานเป็นยุทธปัจจัย อีกทั้งเพื่อเป็นการกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจให้กับประชาชน จึงเสนอให้กำหนดว่า พลังงานหมุนเวียนที่ส่งเสริมให้ประชาชนทำ ควรทำให้เต็มศักยภาพของประชาชน นอกจากนั้น ยังเป็นการเน้นเรื่องความโปร่งใสตรวจสอบได้และให้ประชาชนมีส่วนร่วม ร่างมาตราที่เกี่ยวข้องกับเรื่องพลังงานยังมีปรากฏอยู่ในร่างมาตรา ๒๘๘ ในหมวดปฏิรูปอีกด้วย ซึ่งเน้นการปฏิรูปเพื่อให้ไม่มีความขัดแย้งแห่งผลประโยชน์และป้องกันผลกระทบที่มีผลต่อสุขภาพ วิถีชีวิต รวมถึงสภาพทางนิเวศวิทยาด้วย อีกทั้งยังเน้นการเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใส โดยกำหนดให้มีองค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแล คือ บริษัทพลังงานแห่งชาติ และกำหนดให้แยกอำนาจการกำกับดูแลออกจากอำนาจผู้ปฏิบัติออกจากกัน

กรณีร่างมาตรา ๑๒๑ เห็นว่า การที่สมาชิกวุฒิสภามีที่มาทั้งจากการสรรหาและการเลือกตั้งนั้น ในอดีตมีปัญหาเกี่ยวกับการเข้ากันไม่ค่อยได้ของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจาก การเลือกตั้งกับการสรรหา

ประกอบกับการที่คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญได้เพิ่มอำนาจให้กับสมาชิกวุฒิสภาเป็นจำนวนมาก ตามที่กำหนดไว้ร่างรัฐธรรมนูญนี้ จึงเห็นว่า ควรกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งทั้งหมด โดยให้มีจำนวนไม่เกิน ๒๐๐ คน แต่ให้เป็นการเลือกตั้งจากคนละฐานกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมุ่งเน้นให้มาจากฐานอาชีพที่หลากหลาย จาก ๖ กลุ่มจังหวัด โดยแต่ละกลุ่มจังหวัดจะมีจำนวนตั้งแต่ ๓๐ - ๓๔ คน ซึ่งกำหนดให้ผู้สมัคร ๆ ตามอาชีพ แบ่งเป็นสายวิชาชีพ สายวิชาการ สายข้าราชการ สายเกษตรกรรม สายแรงงาน สายศิลปะและวัฒนธรรม สายเอกชน สายผู้ทรงคุณวุฒิ สายองค์การ ภาคประชาสังคมที่ไม่แสวงหากำไร และสายอาชีพอื่น ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะสามารถเลือกบุคคลผู้สมัครตามสายอาชีพได้ทุกสาย ๆ ละ ๑ คน จากนั้น ใช้วิธีเรียงลำดับตามคะแนน โดยกลุ่มจังหวัดหนึ่งสามารถมีสมาชิกวุฒิสภาได้ ๓๐ - ๓๔ คน ยกตัวอย่าง เช่น แต่ละสายอาชีพมี ๓ คน จะเลือกผู้ที่มีคะแนนสูงสุดจากอันดับ ๑ - ๓ ให้เป็นสมาชิกวุฒิสภา ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้มีการซื้อสิทธิขายเสียงและทำให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้ที่มีฐานะและศักดิ์ศรีในการออกกฎหมายและถอดถอนนักการเมือง ที่มาจากการเลือกตั้งอื่น ๆ รวมถึงผู้บริหารระดับสูงในหน่วยงานราชการ

กรณีร่างมาตรา ๑๗๒ และ ๑๗๓ ตามที่คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญร่างไว้วันนั้น เมื่ออ่านแล้ว จะทำให้สามารถตีความได้ว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจาก การเลือกตั้ง และผู้ที่มีได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถได้รับการเสนอให้เข้ามารับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีได้ในคราวเดียวกัน ดังนั้น ควรแยกออกเป็นคนละส่วน จึงเสนอให้มีการแก้ไขร่างมาตรา ๑๗๒ โดยกำหนดให้มีการเลือกนายกรัฐมนตรีจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อน ซึ่งผู้จะได้รับเลือกตั้งจะได้รับเสียงสนับสนุนมากกว่ากึ่งหนึ่ง หากพ้นกำหนด ๓๐ วันแล้วไม่มีผู้ใดได้คะแนนถึงกึ่งหนึ่งตามร่างมาตรา ๑๗๒ ก็ให้เลือกจากผู้ที่มีคะแนนสูงสุด แต่ต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๕ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากไม่มีผู้ใดได้คะแนนมากกว่า ๒ ใน ๕ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงอาจให้บุคคลที่มีได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาเป็นนายกรัฐมนตรีได้ โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่าที่มีอยู่ของสภารับรอง

กรณีร่างมาตรา ๑๗๕ ที่คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญกำหนดให้ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีไม่สามารถดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพร้อมกันได้นั้น ไม่เห็นด้วย ควรกำหนดให้สามารถดำรงตำแหน่งไปพร้อมกันได้ มิฉะนั้น อาจเกิดปัญหาขึ้นได้ หากนายกรัฐมนตรีมาจากผู้ที่มีได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรีทั้งหมดก็จะมีได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด อันจะทำให้ไม่ผูกพันกับประชาชนซึ่งเป็นการสุดโต่งเกินไป นอกจากนี้ ยังได้มีการเสนอแก้ไขความในมาตรา ๑๗๕ (๖) ที่เกี่ยวกับการแสดงสำเนาการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลังจาก ๓ ปี เป็น ๕ ปีด้วย

กรณีร่างมาตรา ๒๐๗ เห็นว่า เป็นการตัดความเชื่อมโยงระหว่างข้าราชการกับนักการเมือง ออกจากกันเด็ดขาดเกินไป ซึ่งจะส่งผลให้ข้าราชการเกิดความรู้สึก ว่า ไม่จำเป็นต้องรับฟังแนวทางหรือนโยบายของฝ่ายการเมือง เนื่องจากการให้คุณให้โทษมิได้อยู่ที่นักการเมือง ดังนั้น จึงเสนอให้มีการเลือกบุคคลที่เหมาะสมจำนวนอย่างน้อยสองเท่า แล้วเสนอต่อนายกรัฐมนตรีให้คัดเลือกจากบุคคล

เหล่านั้นให้เหลือเพียงหนึ่งเท่าแล้วนำความขึ้นกราบบังคมทูลให้แต่งตั้งเป็นปลัดกระทรวงและหัวหน้าส่วนราชการต่อไป ซึ่งจะเป็นการรักษาสมดุลแห่งอำนาจ

จากนั้น นายวสันต์ ภัยหลีกลี้ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๕๘ ได้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

กลุ่มของตน เห็นว่า ควรเพิ่มมาตรา ๒๔๑/๑ ดังนี้

“มาตรา ๒๔๑/๑ ให้มีศาลคดีทุจริตเป็นศาลชำนาญพิเศษ โดยให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รวมทั้งตัวการ ผู้ใช้และผู้สนับสนุน กระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบ การจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ หรือจงใจยื่นบัญชีดังกล่าวด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และร่ำรวยผิดปกติ ตามรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

เนื่องจากปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในปัจจุบันเป็นปัญหาที่รุนแรงและสร้างความเสียหายให้กับประเทศเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาทางด้านการเมือง ความไม่เป็นธรรม ด้านเศรษฐกิจและสังคมต่าง ๆ ซึ่งสาเหตุของปัญหาดังกล่าวเกิดจากการปราบปรามหรือการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันที่ยังไม่มีประสิทธิภาพอย่างเพียงพอ ประกอบกับคดีเกี่ยวกับการทุจริตมีความซับซ้อนมากขึ้น มีลักษณะเป็นสหวิทยาการ หากมีศาลคดีทุจริตเป็นศาลชำนาญพิเศษก็จะทำให้มีการพิจารณาคดีเร็วขึ้นด้วย ทั้งนี้ เมื่อมีการเพิ่มมาตรา ๒๔๑/๑ แล้ว ต้องแก้ไขความในร่างมาตรา ๒๔๑ ด้วย โดยตัดความใน (๒) ออกเนื่องจากความใน (๒) ถูกนำมากำหนดให้อยู่ในอำนาจศาลคดีทุจริตตามมาตรา ๒๔๑/๑ แล้ว

กรณีร่างมาตรา ๒๑๘ วรรคสอง ควรตัดความเดิมออกแล้วเพิ่มความว่า “การดำเนินกระบวนการยุติธรรม ต้องมีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ สำหรับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรวมถึงกำหนดบทลงโทษกรณีไม่กระทำการภายในระยะเวลาดังกล่าวไว้โดยชัดแจ้งเป็นกฎหมาย” ซึ่งจะสอดคล้องกับร่างมาตรา ๒๔๖/๑ ที่มีการเพิ่มความว่า “การดำเนินการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐต้องมีกำหนดระยะเวลาการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ สำหรับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมถึงกำหนดบทลงโทษกรณีไม่กระทำการภายในระยะเวลาดังกล่าวไว้โดยชัดแจ้งเป็นกฎหมาย เพื่อเป็นหลักประกันในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และต้องเปิดเผยให้ทราบเป็นการทั่วไป” ทั้งนี้ เนื่องจากองค์กรที่มีหน้าที่ในการนำคดีทุจริตขึ้นสู่ศาลในอดีต หากมีการดำเนินการล่าช้าก็มิได้มีความผิดแต่อย่างใด ซึ่งต่างจากศาลหรือองค์กรอัยการ ดังนั้น จึงต้องมีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินคดีให้เหมาะสมแก่กรณีและควรมีการกำหนดไว้ด้วยว่า หากผู้ใดทำให้ล่าช้าก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐจะต้องรับผิดชอบ

กรณีร่างมาตรา ๒๗๑ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ อันเป็นหน่วยงานสำคัญในการต่อสู้การทุจริตคอร์รัปชัน มีข้อเสนอในการแก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

ประการแรก จำนวนคณะกรรมการควรเพิ่มเป็นสิบเอ็ดคน ส่วนคุณสมบัติ นอกจากจะมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ควรมีความเป็นอิสระทางการเมืองด้วย เพื่อมิให้คณะกรรมการที่เป็นคนของฝ่ายการเมืองเอื้อประโยชน์ให้กับฝ่ายการเมือง อีกทั้งควรเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญหลากหลาย

นอกจากด้านนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ เพราะปัญหาทุจริตคอร์รัปชันสามารถพิจารณาได้หลายมุมมอง ดังนั้น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติควรเป็นผู้มีความรู้จากหลายสาขาวิชา กล่าวคือ ด้านรัฐศาสตร์ ๑ คน ด้านนิติศาสตร์ ๓ คน ด้านการเงินการบัญชีหรือเศรษฐศาสตร์ ๒ คน ด้านการบริหารงานภาครัฐ ๒ คน ด้านการบริหารงานภาคเอกชน ๑ คน ด้านประชาสังคม ๑ คน และด้านอื่น ๆ ที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ๑ คน รวมเป็น ๑๑ คน ที่จะทำหน้าที่ดูแลเชิงนโยบายและจัดการให้กระบวนการที่จะนำผู้กระทำความผิดลงโทษ เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ กรณีคณะกรรมการสรรหา ควรมีการเปลี่ยนแปลง จากเดิมที่กำหนดให้คณะกรรมการสรรหามีลักษณะเดียวกับคณะกรรมการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ร่าง มาตรา ๒๖๑) เป็นดังนี้

(๑) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน ซึ่งเลือกโดยที่ประธานใหญ่ศาลฎีกาสองคน และเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดสองคน

(๒) ผู้ที่เคยเป็นประธานหรือกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหรือกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตในภาครัฐดำเนินการคัดเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน

(๓) ผู้ที่เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการระดับปลัดกระทรวง ในกรณีที่เคยเป็นปลัดกระทรวง ต้องไม่เกิน ๕ ปี ดำเนินการคัดเลือกกันเองเพื่อให้เหลือหนึ่งคน

(๔) มูลนิธิและสมาคมที่เป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรและมีการดำเนินการด้านการต่อต้านการทุจริต คอร์รัปชัน และได้มาขึ้นทะเบียนเพื่อเข้าร่วมเป็นกรรมการสรรหาคัดเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน

(๕) ประธานที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ประธานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประธานคณะกรรมการอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ และนายกสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แห่งประเทศไทยดำเนินการคัดเลือกกันเองเพื่อคัดเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน

(๖) ผู้แทนสภานายความหนึ่งคน

(๗) ผู้แทนองค์กรสื่อสารมวลชนดำเนินการคัดเลือกกันเองเพื่อให้เหลือหนึ่งคน

(๘) ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคาร แห่งประเทศไทย และสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ดำเนินการคัดเลือกกันเองเพื่อให้เหลือ หนึ่งคน

โดยมีเหตุผลเพื่อให้มีความหลากหลายและสามารถจัดการเรื่องทุจริตคอร์รัปชันได้ไม่ใช่เฉพาะ เชิงนิติศาสตร์และเชิงราชการเท่านั้น ซึ่งจะเป็นวิธีการจัดการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กรณีร่างมาตรา ๒๗๔ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ควรให้ความสำคัญ กับการวินิจฉัยชี้ขาดมากขึ้น ในลักษณะเดียวกับคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อลดปัญหา การดำเนินการล่าช้า ทั้งนี้ อำนาจหน้าที่ในการไต่สวนดูแลสำนวนยังคงมีอยู่ นอกจากนั้น ยังมีการเพิ่มเติม ความใน (๕) และ (๖) ด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะเรื่องการฟ้องคดีต่อศาลปกครองในคดีเกี่ยวกับการวินัย การคลังและการงบประมาณ การฟ้องคดีต่อศาลทุจริตและประพฤติมิชอบ นอกจากนั้น ควรให้อำนาจหน้าที่

สนับสนุนกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามยุทธศาสตร์แห่งชาติ อนึ่ง ควรกำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีวาระการดำรงตำแหน่งเพียง ๖ ปี เพราะระยะเวลา ๙ ปีนั้น ยาวนานเกินไปอาจส่งผลให้ขาดความกระตือรือร้นในการดำเนินการ อีกทั้งองค์กรตรวจสอบอำนาจรัฐอื่น ๆ มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งเพียง ๖ ปี เช่นกัน ดังนั้น ควรมีมาตรฐานเดียวกัน ทั้งนี้ ควรมีกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อใช้รองรับการทำงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

กรณีร่างมาตรา ๒๗๔/๑ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ปัจจุบันเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม อาจมีปัญหาเกี่ยวกับการถูกแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองหรือข้าราชการประจำได้ง่าย จึงเสนอให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เป็นองค์กรอิสระ

กรณีร่างมาตรา ๗๐/๑ ที่เสนอให้เพิ่มเติมขึ้นใหม่นั้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบโดยประชาชน เนื่องจากการปราบปรามการทุจริตที่ยั่งยืนนั้น คือ พลังของประชาชน กล่าวคือ หากประชาชนมีความตื่นตัว หรือมีส่วนร่วมในการตรวจสอบก็จะทำให้การปราบปรามการทุจริตมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การแจ้งบัญชีทรัพย์สินหรือสำเนาแบบแสดงรายการภาษี หากมีการเปิดเผยต่อสาธารณชน ประชาชนก็จะช่วยกันตรวจสอบได้

กรณีร่างมาตรา ๖๙ นั้น เห็นว่า การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ที่มีการใช้เงินของแผ่นดินจะต้องมีการเปิดเผยโดยไม่ชักช้าในทุกขั้นตอนการดำเนินการ เนื่องจากในอดีตเคยมีปัญหาเรื่องการเปิดเผยข้อมูล แม้จะมีพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ แต่ยังมีระยะเวลาในการเปิดเผยข้อมูลไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากล ร่างมาตรา ๖๙ นี้สอดคล้องกับร่างมาตรา ๖๑ ซึ่งเสนอให้เพิ่มเติมความว่า “องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรเอกชน หรือองค์กรใดที่ดำเนินกิจกรรมโดยใช้เงินแผ่นดิน” เนื่องจาก เงินนั้นเป็นเงินของแผ่นดิน ข้อมูลควรเป็นข้อมูลสาธารณะ มิฉะนั้นแล้วจะมีการอ้างว่าไม่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

กรณีร่างมาตรา ๒๗๕/๕ ที่เสนอให้เพิ่มเติมขึ้นมาใหม่ เนื่องจากที่ผ่านมาสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการอยู่ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งยังไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ อีกทั้งยังอาจถูกแทรกแซงได้ง่าย แม้ว่าคณะกรรมการอุทธรณ์จะมีความเป็นอิสระและที่ผ่านมาประมาณร้อยละ ๙๐ คณะกรรมการอุทธรณ์จะมีมติให้เปิดเผยข้อมูลก็ตาม แต่ถ้านำสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการมารวมกับผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งมีลักษณะงานที่สอดคล้องกัน ก็จะทำให้องค์กรนี้ช่วยให้สังคมไทยมีความโปร่งใสมากขึ้น และทำให้การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเป็นไปตามหลักเปิดเผยเป็นหลักปกปิดเป็นรองได้อย่างแท้จริง

เรื่องการปฏิรูปนั้นเห็นว่า เป็นสิ่งที่สำคัญหรือเป็นหัวใจของรัฐธรรมนูญฉบับนี้เพราะรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูป หากตัดเรื่องปฏิรูปออกอาจขัดกับหัวใจสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับนี้

ดังนั้น หมวดปฏิรูปจึงควรอยู่เช่นเดิม อีกทั้งยังเห็นว่า การปฏิรูปควรต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง กรณีหมวดปฏิรูปที่เกี่ยวกับเรื่องการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบมีข้อเสนอเบื้องต้น คือ

เรื่องคณะกรรมการทุจริตแห่งชาติต้องมีการบูรณาการในการทำงานป้องกันปราบปรามการทุจริต โดยมีภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมร่วมมือกัน จำเป็นต้องมีกฎหมายหรือกลไกในการแก้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันที่ต้องดำเนินการตามแนวทางที่คณะกรรมการปฏิรูปได้จัดทำ เช่น การดำเนินการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ การปลูกฝังจิตสำนึก คุณธรรมจริยธรรม รวมถึงการปรับปรุง การพัฒนากลไกต่าง ๆ ในการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน พัฒนาระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคล การแต่งตั้งโยกย้าย ซึ่งไม่สามารถดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน ๑ ปีได้ ดังนั้น จึงต้องบรรจุไว้ในหมวดการปฏิรูปและควรมีกลไกที่จะขับเคลื่อนการปฏิรูปต่อไป

จากนั้น นายประดิษฐ์ เรืองดิษฐ์ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๕๘ ได้ชี้แจงประเด็นสำคัญ สรุปได้ดังนี้

๑. ควรตัดคำว่า “...แต่การดำเนินการดังกล่าว ให้รัฐดำเนินการเพิ่มขึ้นตามความสามารถทางการคลังของรัฐ” ในตอนท้ายของร่างมาตรา ๓๐ ออก เพื่อมิให้รัฐใช้ความดังกล่าวอ้างในการไม่ดำเนินการรับรองสิทธิของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ให้สัมฤทธิ์ผล ทั้งนี้ เห็นว่าความที่เสนอให้ตัดออกนั้น ควรนำไปเขียนไว้ในเจตนารมณ์หรือส่วนอื่นไม่ควรเขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ

๒. การแสดงความเห็นหรือการเผยแพร่ความเห็นโดยสุจริตเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ ควรได้รับความคุ้มครอง เนื่องจากที่ผ่านมาเกิดการอ้างเหตุเหล่านี้ ในการดำเนินคดีกับผู้ที่ทำหน้าที่ปกป้องประโยชน์สาธารณะอยู่บ่อยครั้ง

๓. กรณีร่างมาตรา ๘๕ ควรสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันครอบครัวด้วย มิใช่สร้างความเป็นปึกแผ่นเพียงอย่างเดียว

๔. กรณีร่างมาตรา ๙๐ ควรเปลี่ยนคำว่า “แรงงานสูงวัย” เป็น “ผู้สูงอายุ” เพราะการใช้คำว่าแรงงานสูงวัยทำให้มีความหมายว่า รัฐต้องสงเคราะห์เพียงอย่างเดียว แต่ความจริงเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องหางานที่เหมาะสมให้กับผู้สูงอายุ

จากนั้น นายประสาร มฤคพิทักษ์ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๕๘ ได้ชี้แจงประเด็นสำคัญ สรุปได้ดังนี้

กรณีร่างมาตรา ๒๑๒ ควรกำหนดให้คณะผู้บริหารท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น มีวาระการดำรงตำแหน่งเพียง ๒ วาระ กล่าวคือ ไม่เกิน ๘ ปี และเมื่อได้ดำรงตำแหน่งสองวาระติดต่อกันแล้ว จะดำรงตำแหน่งได้อีกเมื่อพ้นระยะ ๔ ปี นับตั้งแต่วันพ้นตำแหน่ง ขณะเดียวกัน ควรมีสัดส่วนหญิงชายที่ใกล้เคียงกันในคณะผู้บริหารท้องถิ่น นอกจากนี้ ความในวรรคสามของร่างมาตรานี้ควรเพิ่มความว่า “ภูมิปัญญา” และ “ในการดูแลสุขภาพชุมชน” ด้วย

กรณีร่างมาตรา ๒๗๕ และร่างมาตรา ๒๗๖ ที่เกี่ยวกับการคว่ำรวมผู้ตรวจการแผ่นดินกับ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไว้ด้วยกันนั้น เสนอให้ตัดออกทั้งสองมาตราและให้แยกออกเป็น สององค์กรตามเดิม โดยมีเหตุผล ดังนี้

๑. เรื่องปรัชญาหรือที่มา สืบเนื่องจากการประชุม Annual Meeting International Coordinating Committee of National Human Rights Institutions (ICC) ณ นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เมื่อวันที่ ๑๑ - ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๘ ได้มีการกล่าวอย่างชัดเจนว่า องค์กรสิทธิมนุษยชนปรัชญาใหม่ต้องเป็น หลักการสิทธิมนุษยชน (right based approach) ในขณะที่องค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินเป็น traditional ombudsman ซึ่งมีหน้าที่หลักในการบริหารรัฐกิจ ตรวจสอบการทำผิดระเบียบหรือกฎหมาย อันแสดง ให้เห็นว่า หลักการของทั้งสององค์กรนั้นแตกต่างกัน

๒. เรื่องสถานะทางสากล หากองค์กรสิทธิมนุษยชนถูกยกเลิกไปโดยการนำไปคว่ำรวมกับ ผู้ตรวจการแผ่นดินจะส่งผลให้ พ.ร.บ.คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติถูกยกเลิกไปด้วย การยกเลิก องค์กรสิทธิมนุษยชนและตั้งองค์กรขึ้นใหม่จะส่งผลต่อสถานะความสัมพันธ์ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติของไทยกับสถาบันสิทธิมนุษยชนทั่วโลกที่มีมากกว่า ๑๐ ปี สิ้นสุดลงและหากประเทศไทยต้องการ เข้าร่วมเป็นสถาบันสิทธิมนุษยชนของโลกอีกครั้งก็ต้องสมัครใหม่ โดยการยื่นสมัครใหม่จะกระทำได้อต่อเมื่อมี การดำเนินการไปแล้วระยะเวลาหนึ่ง และต้องมีการจัดทำรายงานประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปี ฉบับที่ ๑ ขององค์กรที่จัดตั้งใหม่ให้แล้วเสร็จก่อน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวต้องใช้เวลาไม่น้อยกว่า ๓ ปี ซึ่งหมายความว่า องค์กรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของไทยจะไม่มีอยู่ในระบบสถาบันสิทธิ มนุษยชนของโลกเป็นเวลาอย่างน้อย ๓ ปี และจะส่งผลด้านลบต่อรัฐบาลไทยในสายตาประชาคมโลก

๓. เรื่องทางภาคปฏิบัติ จากประสบการณ์ในการลงพื้นที่การเจาะก๊าซธรรมชาติในจังหวัดขอนแก่น ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ทำหนังสือถึงกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติซึ่งเป็นผู้มีอำนาจอนุญาต และมีคำสั่งว่าบริษัท ที่มารับสัมปทานและมีการต่อท่อส่งก๊าซต่าง ๆ นั้น ถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ซึ่งเป็นการพิจารณาในด้าน ผู้ตรวจการแผ่นดิน แต่ถ้าพิจารณาทางด้านสิทธิของชุมชนแล้ว จะพบว่า ประชาชนได้รับผลกระทบ ด้านสุขภาพจากก๊าซโซ่เน่า (ไฮโดรเจนซัลไฟด์) อันเป็นการละเมิดสิทธิชุมชน ซึ่งเป็นการพิจารณาในด้าน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอันเป็นคนละด้านกับผู้ตรวจการแผ่นดิน ดังนั้น จึงควรแยกองค์กร ทั้งสองนี้ออกจากกัน

กรณีสำนักงานข้อมูลข่าวสารของราชการจากเดิมที่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีควรให้มาสังกัด ผู้ตรวจการแผ่นดิน และเรื่องสิทธิหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาก็ควรนำมารวมกับผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งน่าจะ เหมาะสมด้วยเช่นกัน

จากนั้น นายประสาร มฤคพิทักษ์ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติม ร่างรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๕๘ ได้กล่าวสรุปว่า กลุ่มของตนได้ใช้ความพยายามในการทำหน้าที่ปรับปรุงแก้ไข ร่างรัฐธรรมนูญอย่างเต็มที่แล้ว ซึ่งเป็นมติที่เห็นชอบร่วมกันของกลุ่มและมีทิศทางสอดคล้องกับ ๔ เสาหลัก ของร่างรัฐธรรมนูญตามที่ประธานกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญได้กล่าวไว้ โดยเฉพาะคำว่า “พลเมือง

เป็นใหญ่” นั้น มีความสำคัญมากซึ่งส่งผลให้ประชาชนมีอำนาจต่อรอง มีพลังในการบริหารจัดการด้วยตนเอง รวมถึงมีพลังในการร่วมตรวจสอบและกำหนดนโยบายสาธารณะซึ่งเป็นไปตามทิศทางที่คณะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการมา ส่วนเรื่องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มาของนายกรัฐมนตรีนั้น กลุ่มของตนไม่ขัดข้อง

กรรมการได้สอบถามประเด็นต่างๆ ดังนี้

- คำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ มาตรา ๖๓/๑ พลเมืองสามารถใช้สิทธิทางศาลฟ้องร้องเพื่อติดตามสาธารณสมบัติของแผ่นดินคืนจากผู้ครอบครองโดยมิชอบ มาตราดังกล่าวเป็นการใช้สิทธิทางศาลใด ข้อเสนอให้เพิ่มเติมมาตราดังกล่าว มีฐานที่มาจากความยุติธรรมทางแพ่งว่า เจ้าของกรรมสิทธิ์มีสิทธิติดตามทรัพย์สินใช่หรือไม่

- คำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ มาตรา ๒๔๑/๑ ให้มีศาลคดีทุจริตเป็นศาลชำนาญพิเศษ ศาลคดีทุจริตดังกล่าว มีสถานะอยู่ในศาลชั้นใด เนื่องจากการดำเนินคดีทางศาลโดยทั่วไปมี ๓ ชั้นคือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา

- คำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ มาตรา ๔๖ วรรคท้าย ได้รับข้อสังเกตจากผู้รับรองคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ ว่า ผู้ชี้แจงประกอบคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ ชี้แจงประเด็นไม่ครบถ้วน กล่าวคือ ผู้ยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ เห็นควรให้ตัดคำว่า “...บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์...” และแก้ไขเป็น “...บุคคลซึ่งสูงอายุ...” เนื่องจากปัจจุบันผู้สูงอายุอาจมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ การใช้ถ้อยคำดังกล่าวมีความหมายยืดหยุ่นมากกว่า

- ประเด็นที่มาของวุฒิสภา ผู้ยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ สนับสนุนแนวคิดของคณะกรรมการว่า วุฒิสภาควรมีที่มาจากคนละฐานความคิดกับสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาควรเป็นสภาพหุ้ยนิยม ทั้งนี้ ประเด็นที่ได้เสนอคำขอแก้ไขเพิ่มเติมให้วุฒิสภามาจากการเลือกตั้งจากฐานอาชีพ ไม่ได้เลือกจากสาขาวิชาชีพนั้นๆ แต่เลือกจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ดังนั้น ฐานในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามาจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเหมือนกัน เพียงแต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเลือกจากเขตเลือกตั้ง ขณะที่สมาชิกวุฒิสภาเลือกจากกลุ่มจังหวัด อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อเสียคือ ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาตามที่เสนอแก้ไขเพิ่มเติมจำนวน ๑๐ สายอาชีพครบถ้วนทุกสายอาชีพหรือไม่ ซึ่งการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในทุกสายอาชีพ หากต้องการคะแนนเสียงจากประชาชน อาจมีความจำเป็นต้องอิงฐานเสียงของผู้ที่เป็นแกนนำของแต่ละกลุ่ม ท้ายที่สุดอาจเกิดปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงเหมือนที่ผ่านมา

สำหรับการกำหนดรูปแบบให้วุฒิสภาเป็นสภาพหุ้ยนิยม คณะกรรมการได้พิจารณาอย่างรอบคอบ โดยกำหนดให้มี ๒๘ กลุ่มตามร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๑ (๓) และ (๔) ดังนั้น หากแก้ไขให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งตามสายอาชีพ ๑๐ สายอาชีพ อาจส่งผลให้ผู้แทนจากกลุ่มอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวถึง ได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ครบถ้วนตามแต่ละสายอาชีพ ทั้งนี้ หากสามารถกำหนดให้วุฒิสภาเป็นสภาพหุ้ยนิยมโดยมาจากการเลือกตั้งของแต่ละสาขาอาชีพได้ถือเป็นเรื่องดี อย่างไรก็ตาม จะออกแบบวิธีดำเนินการอย่างไรเพื่อให้ได้สมาชิกวุฒิสภาตามที่กำหนดไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ

- จากการชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญ ประเด็นใดที่ผู้ยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ เห็นควรให้ปรับเปลี่ยนหรือแก้ไข และประเด็นใดที่ควรคงไว้ตามร่างรัฐธรรมนูญเดิม

นายประดิษฐ์ เรืองดิษฐ์ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๕๘ ชี้แจงว่า ประเด็นมาตรา ๔๖ วรรคท้าย เกิดความผิดพลาดบางประการ ข้อความที่ถูกต้องคือ ต้องตัดคำว่า “...บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์...” และแก้ไขเป็น “...บุคคลซึ่งสูงอายุ...” อย่างไรก็ตาม ในเหตุผลประกอบคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ ได้กล่าวถึงการแก้ไขประเด็นดังกล่าวไว้ถูกต้องแล้ว

สำหรับประเด็นที่ควรแก้ไขเพิ่มเติมหรือตัดออกในร่างรัฐธรรมนูญ คณะกรรมาธิการสามารถพิจารณาและใช้ดุลยพินิจจัดลำดับความสำคัญได้ โดยรัฐธรรมนูญต้องมีความสมดุลระหว่างอำนาจนิติบัญญัติกับอำนาจบริหาร หากใช้กลไกปกติแก้ไขวิกฤติของประเทศจะเป็นวิธีแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุด โดยไม่ต้องกำหนดเครื่องมือพิเศษไว้ในรัฐธรรมนูญเป็นจำนวนมาก ส่วนประเด็นที่ควรคงไว้ตามร่างรัฐธรรมนูญเดิมคือ ระบบการเลือกตั้ง เนื่องจากเห็นว่า ระบบการเลือกตั้งในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ สร้างความหลากหลายทางการเมืองและทำให้การเมืองไทยกลับไปสู่ความสมดุลทางอำนาจได้

นายประสาร มฤคพิทักษ์ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๕๘ ชี้แจงว่า ประเด็นที่ควรแก้ไขเพิ่มเติมหรือตัดออกในร่างรัฐธรรมนูญ เป็นดุลยพินิจของคณะกรรมาธิการ ส่วนประเด็นที่ควรคงไว้ตามร่างรัฐธรรมนูญ นอกจากระบบการเลือกตั้ง ประเด็นเรื่องอำนาจพลเมืองซึ่งกระจายอยู่ในร่างรัฐธรรมนูญจำนวนมากมีความสำคัญเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ประเด็นสำคัญบางเรื่องที่น่าสนใจ เช่น ระบบการเลือกตั้งแบบ open list แต่เมื่ออธิบายขั้นตอนการปฏิบัติว่าเป็นอย่างไร ประชาชนมีความเข้าใจมากขึ้นและไม่คัดค้านประเด็นดังกล่าว

นางสาวรสนา โตสิตระกูล สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๕๘ ชี้แจงว่า ประเด็นมาตรา ๖๓/๑ พลเมืองสามารถใช้สิทธิทางศาลฟ้องร้องเพื่อติดตามสาธารณสมบัติของแผ่นดินคืนจากผู้ครอบครองโดยมิชอบนั้น ควรเป็นการใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง เนื่องจากศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ อย่างไรก็ตาม มีปัญหาในการบังคับคดี เนื่องจากการบังคับคดีของศาลปกครองเทียบเคียงมาจากการบังคับคดีทางแพ่ง โดยเมื่อมีการบังคับคดี ประชาชนที่มีสิทธิในการใช้อำนาจทางศาลปกครองกลับไม่ใช่เจ้าของทรัพย์สิน เพราะเจ้าของทรัพย์สินกลายเป็นหน่วยงานของรัฐ ซึ่งเมื่อครั้งที่ตนดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาเคยมีแนวคิดในการแก้ปัญหาเรื่องดังกล่าว และขณะนั้นศาลปกครองเห็นชอบที่จะดำเนินการเช่นกัน แต่ท้ายที่สุดก็ยังไม่มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยหน่วยงานของรัฐที่เป็นตัวแทนของประชาชนดำเนินการในฐานะเจ้าของทรัพย์สิน อาจเกิดปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนหรือตกอยู่ภายใต้อำนาจทางการเมืองจึงไม่ดำเนินการตามหน้าที่ของตน

ร่างรัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ให้พลเมืองเป็นใหญ่ จึงควรมีบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิทางตรงของประชาชน แม้ว่าคณะกรรมาธิการจะบัญญัติให้สิทธิแก่ประชาชนจำนวนมาก เช่น สมัชชาพลเมือง สภา

ตรวจสอบภาคพลเมือง เป็นต้น แต่ท้ายที่สุดจะมีผู้เข้ามาสวมอำนาจแทนประชาชน ดังนั้น ประเด็นสำคัญคือ คณะกรรมาธิการต้องให้เครื่องมือที่เป็นสิทธิทางตรงเพื่อให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิได้

สำหรับประเด็นวุฒิสภา ไม่ว่าจะดำเนินการกำหนดที่มาของวุฒิสภาให้มีรูปแบบใดล้วนแต่มีจุดอ่อนทั้งสิ้น ซึ่งรูปแบบที่มาของวุฒิสภาที่คณะกรรมาธิการกำหนดขึ้น เช่น การให้กลุ่มวิชาชีพเลือกผู้แทนกันเอง คาดว่าจะเกิดปัญหาการซื้อเสียงอย่างแน่นอน และปัจจุบันสังคมไทยมีปัญหาเกี่ยวกับระบบคุณธรรม กล่าวคือ ไม่สามารถทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าบุคคลใดที่มีคุณธรรมในการคัดสรรบุคคลตามคุณสมบัติและความเหมาะสม ดังนั้น ไม่มีรูปแบบใดที่สมบูรณ์ที่สุด แต่รูปแบบที่ให้สมาชิกวุฒิสภามาจากฐานอาชีพที่หลากหลายในกลุ่มจังหวัดทำให้เกิดความหลากหลายมากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้งทำให้การซื้อเสียงกระทำได้ยากขึ้น อย่างไรก็ตาม ต้องมีการบัญญัติรายละเอียดให้ชัดเจนเพิ่มเติม ซึ่งยอมรับว่าอาจไม่ได้บุคคลที่ดีตามความต้องการทั้งหมดโดยที่ไม่มีการอาศัยอำนาจจากฐานการเมือง แต่เชื่อว่าสายอาชีพ เกษตรกรรม แรงงาน ศิลปะและวัฒนธรรม ประชาชนกลุ่มเหล่านั้นต้องเข้ามารวมกลุ่มกันเพื่อการเลือกตั้ง อย่างไรก็ตาม คงไม่สามารถชี้ชัดได้ว่าการดำเนินการรูปแบบดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้เพียงใด แต่อย่างน้อยที่สุดรูปแบบดังกล่าวได้แก้ไขปัญหาหลายประการ เช่น ประเด็นที่วุฒิสภามีอำนาจเพิ่มขึ้นทั้งเรื่องการออกกฎหมาย การแต่งตั้งและถอดถอนบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรต่างๆ เป็นต้น ซึ่งถ้าวุฒิสภามาจากการสรรหาอาจถูกตั้งคำถามเรื่องความชอบธรรมในการถอดถอนบุคคลที่มาจากการเลือกตั้งได้ ดังนั้น การให้วุฒิสภามีที่มาจาก การเลือกตั้งจากฐานอาชีพที่หลากหลายตามกลุ่มจังหวัดทำให้เกิดความชอบธรรมที่วุฒิสภาสามารถถอดถอนบุคคลผู้มาจากการเลือกตั้งได้ หรือกรณีการเสนอกฎหมายย่อมเกิดความชอบธรรมว่ามีการเสนอกฎหมายจากกลุ่มของประชาชนอย่างแท้จริง

นายวสันต์ ภัยหลิกสิทธิ์ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติม ร่างรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๕๘ ชี้แจงว่า ประเด็นมาตรา ๒๔๑/๑ ให้มีศาลคดีทุจริตเป็นศาลชำนาญพิเศษและเป็นระบบสองศาล โดยการเริ่มต้นคดีที่ศาลชั้นต้นและให้คดีสิ้นสุดที่ศาลอุทธรณ์ ซึ่งก่อนจะมีข้อเสนอดังกล่าวได้มีการพิจารณาเป็นหลายแนวทาง โดยอีกแนวทางหนึ่งคือให้มีแผนกคดีทุจริตในศาลอุทธรณ์และสิ้นสุดที่ศาลฎีกา แต่เมื่อเชิญผู้แทนจากศาลยุติธรรมร่วมพิจารณาประเด็นดังกล่าว เห็นควรให้คดีทุจริตอยู่ในการพิจารณาของศาลชำนาญพิเศษโดยเริ่มคดีที่ศาลชั้นต้นจะเหมาะสมมากกว่า ซึ่งศาลยุติธรรมมีความพร้อมหากจะกำหนดในรูปแบบดังกล่าว

สำหรับประเด็นที่คณะกรรมาธิการควรให้ความสำคัญคือ ศาลคดีทุจริตและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เนื่องจากการปฏิรูปครั้งนี้หลายฝ่ายมีความคาดหวังสูงในเรื่องการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งควรผลักดันให้ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม แต่ประเด็นที่ผู้ยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ มีเจตนารมณ์ร่วมกันคือการปฏิรูป ซึ่งควรให้คงไว้ในร่างรัฐธรรมนูญโดยมีกลไกการดำเนินการปฏิรูปที่มีความต่อเนื่อง

กรรมาธิการได้สอบถามประเด็นต่างๆ ดังนี้

- ประเด็นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ มาตรา ๔ วรรคสอง ที่เสนอเพิ่มเติมความว่า “บุคคลมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลตามกฎหมาย” มีความหมายอย่างไร

- ประเด็นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ มาตรา ๓๐ ที่ตัดข้อความว่า “แต่การดำเนินการดังกล่าว ให้รัฐดำเนินการเพิ่มขึ้นตามความสามารถทางการคลังของรัฐ” นั้น เนื่องจากบทบัญญัตินี้มุ่งหมายให้รัฐและหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ดำเนินการให้สิทธิของบุคคลที่รัฐธรรมนุญรับรองไว้สัมฤทธิ์ผล ดังนั้น หากตัดข้อความดังกล่าวไป อาจทำให้บุคคลใช้สิทธิทางศาลจากการที่รัฐไม่ดำเนินการตามบทบัญญัตินี้ใช่หรือไม่

- ประเด็นศาลคดีทุจริตในคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ มาตรา ๒๔๑/๑ ซึ่งให้ศาลมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น หากผู้กระทำความผิดเป็นนักการเมืองระดับท้องถิ่นอยู่ในเขตอำนาจของศาลคดีทุจริตใช่หรือไม่ และบุคคลใดจะเป็นผู้มีอำนาจนำคดีทุจริตเข้าสู่การพิจารณาของศาล รวมทั้งศาลคดีทุจริตใช้วิธีพิจารณาคดีรูปแบบใด

- ประเด็นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ มาตรา ๖๗ วรรคท้าย ที่ให้พลเมืองผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสองหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อเสนอผ่านวุฒิสภาให้รัฐบาลจัดทำประชามติในประเด็นที่เป็นเรื่องประโยชน์สาธารณะ ประเด็นดังกล่าวถือเป็นเอกสิทธิ์ของพลเมืองผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือวุฒิสภามีอำนาจในการพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนส่งเรื่องให้รัฐบาล

- ประเด็นสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติในคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ มาตรา ๗๔ สมัชชาคุณธรรมแห่งชาติควรเป็นองค์กรที่รัฐธรรมนุญกำหนดขึ้น หรือเป็นเพียงกระบวนการติดตามป้องกันปัญหาจริยธรรมเท่านั้น

นายประดิษฐ์ เรืองดิษฐ์ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนุญที่ ๗/๒๕๕๘ ชี้แจงว่า ประเด็นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ มาตรา ๔ วรรคสอง บุคคลที่เกิดในประเทศไทยย่อมเป็นบุคคลตามกฎหมาย แต่เจตนารมณ์ที่แท้จริงคือ บุคคลที่เกิดในประเทศไทยซึ่งโดยปกติย่อมได้สัญชาติไทยโดยผลของกฎหมาย กลับประสบปัญหาการรับรองสถานะบุคคลตามกฎหมายทำให้บุคคลที่ควรได้รับสัญชาติไทยประสบภาวะเป็นคนไร้รัฐ ไร้สัญชาติ ดังนั้น การบัญญัติรับรองให้บุคคลมีสิทธิได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลตามกฎหมายย่อมแก้ปัญหาคความไร้รัฐ ไร้สัญชาติดังกล่าวได้

ประเด็นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ มาตรา ๓๐ ในบริบทของสังคมไทยหากบัญญัติตามร่างของคณะกรรมการธิการ อาจถูกใช้เป็นเงื่อนไขในการไม่ดำเนินการตามหน้าที่ได้ การบัญญัติให้สิทธิของบุคคลตามที่รัฐธรรมนุญรับรองก่อให้เกิดหน้าที่แก่รัฐในการดำเนินการให้สัมฤทธิ์ผลเป็นข้อความที่สมบูรณ์แล้วอย่างไรก็ตาม ยังคงสงวนสิทธิให้บุคคลสามารถฟ้องรัฐได้ หากรัฐและหน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการให้สัมฤทธิ์ผลในการรับรองสิทธิของบุคคลดังกล่าว

ประเด็นสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติในคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ มาตรา ๗๔ สมัชชาคุณธรรมแห่งชาติควรดำเนินการในรูปแบบเครือข่ายมากกว่าจัดตั้งเป็นองค์กร หากจะให้มีความหมายรองรับควรทำหน้าที่ในเชิงกระตุ้นเตือนสังคมเกี่ยวกับปัญหาคุณธรรมจริยธรรมเท่านั้น ไม่ควรเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนุญ

กรรมการได้สอบถามประเด็นต่างๆ ดังนี้

- จากการรับฟังคำชี้แจงประกอบคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ ผู้ชี้แจงสนับสนุนหลักการของคณะกรรมการที่ให้สิทธิพลเมืองแก่ประชาชน แต่กลับตัดอำนาจการถอดถอนของพลเมืองต่อผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไป ซึ่งทำให้เกิดความไม่สอดคล้องกัน

- คำขอเสนอแก้ไขเพิ่มเติมฯ มาตรา ๒๗๕/๕ การให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นองค์กรภายใต้กำกับดูแลของผู้ตรวจการแผ่นดิน มีตัวอย่างประเทศใดที่ดำเนินการในลักษณะนี้หรือไม่ เนื่องจากในแต่ละปีมีคำขอให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการจำนวนมาก ซึ่งหากผู้ตรวจการแผ่นดินต้องตรวจสอบคำขอให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการด้วย จะเกิดปัญหาความทับซ้อนของอำนาจหน้าที่หรือไม่

- สิทธิในการฟ้องคดีเป็นหลักกฎหมายที่มีความสำคัญมาก และมีหลักเกณฑ์เรื่องการฟ้องซ้ำจะกระทำมิได้ ซึ่งเมื่อฟ้องคดีไปแล้วหากพยานหลักฐานไม่เพียงพอศาลพิพากษายกฟ้อง ส่งผลให้จะนำคดีมาฟ้องอื่นไม่ได้เนื่องจากเป็นฟ้องซ้ำ ดังนั้น หากเปิดโอกาสให้ประชาชนฟ้องคดีทุจริตได้โดยตรง จะหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าวอย่างไร นอกจากนี้ บุคคลที่ไม่สุจริตอาจอาศัยประชาชนเป็นเครื่องมือในการฟ้องคดีได้ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาตามมาจำนวนมาก จะมีวิธีแก้ปัญหานี้อย่างไร

นางสาวสารี อ๋องสมหวัง สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๕๘ ตอบชี้แจงประเด็นข้อซักถามในเรื่องการจัดทำประชามติว่า สำหรับข้อเสนอแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องการจัดทำประชามติ เนื่องจากหลักการที่กำหนดในร่างรัฐธรรมนูญไม่ได้ให้สิทธิแก่ประชาชนในการเสนอการจัดทำประชามติในประเด็นที่เป็นเรื่องประโยชน์สาธารณะ จึงได้เสนอประเด็นแก้ไขเพิ่มเติมฯ เพื่อเพิ่มสิทธิให้แก่ประชาชนซึ่งถือเป็นอธิปไตยทางตรงของพลเมือง โดยให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสองหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อเสนอผ่านวุฒิสภาให้รัฐบาลจัดทำประชามติในประเด็นที่เป็นเรื่องประโยชน์สาธารณะได้ โดยหลักการพิจารณาของวุฒิสภาควรใช้หลักปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจสอบการเข้าชื่อประเภทอื่น เช่น การเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชน การเข้าชื่อเสนอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือการเข้าชื่อเพื่อขอให้ตรวจสอบนักการเมือง เป็นต้น ซึ่งวุฒิสภาจะทำหน้าที่ตรวจสอบรายชื่อของประชาชนว่าเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ก่อนเสนอรัฐบาลเพื่อพิจารณาการจัดทำประชามติหรือไม่

นายสันต์ ภัยหลิกสิทธิ์ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๕๘ ตอบชี้แจงประเด็นข้อซักถามประเด็นข้อเสนอที่ให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการและสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นองค์กรภายใต้ผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยประธานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นประธานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สืบเนื่องจากที่ได้หารือแลกเปลี่ยนความเห็นจากหลายภาคส่วนเห็นว่า ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการสังกัดสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีอาจทำให้ถูกแทรกแซงได้โดยง่ายเนื่องจากที่ผ่านมาประสบปัญหาในเรื่องของการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานราชการต่างๆ ซึ่งหลายกรณีไม่มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารจนนำไปสู่การร้องเรียนต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ แม้ในกฎหมายข้อมูลข่าวสารของ

ราชการจะมีเจตนาธรรมเนียมกำหนดไว้ว่าเปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นรองก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติไม่เป็นไปตามเจตนาธรรมเนียมของกฎหมาย เนื่องจากหน่วยงานรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเกรงกลัวเรื่องของการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการที่ตนรับผิดชอบหากกรณีเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอาจมีความผิดมากกว่าการที่จะไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

นอกจากนั้น มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่าควรปรับปรุงอย่างไรเพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการมีความเป็นอิสระประกอบกับลักษณะของภารกิจหน้าที่การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการมีลักษณะเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐประเภทหนึ่งซึ่งควรกำหนดอยู่ในองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อสร้างกระบวนการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารมีความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น

ส่วนประเด็นคำถามที่ว่า มีประเทศใดบ้างที่ให้สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นองค์กรภายใต้ผู้ตรวจการแผ่นดิน ในประเด็นดังกล่าวในกลุ่มของผู้เสนอคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ ไม่ได้มีการหารือในประเด็นดังกล่าวจึงไม่มีข้อมูลว่าประเทศใดบ้างที่ใช้รูปแบบดังกล่าว แต่ในกลุ่มผู้เสนอคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นความเป็นอิสระการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการมากที่สุด เนื่องจากในปัจจุบันหลายกรณีไม่ได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายการเมือง หรือบางกรณีการใช้ดุลพินิจถูกแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นปัญหาในทางปฏิบัติ

นายประสาร มฤคพิทักษ์ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๕๘ ได้กล่าวชี้แจงเพิ่มเติมว่า ปัญหาการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการจากการหารือแลกเปลี่ยนความเห็นหลายภาคส่วนรวมทั้งผู้บริหารของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการและสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) ซึ่งมีจำนวนไม่เกินร้อยละ ๒๗ ที่มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ส่วนที่ไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร เช่น การขอข้อมูลข่าวสารในเรื่องการรับจำนำข้าว เป็นต้น ซึ่งในการได้ข้อมูลมาไม่ใช่เรื่องง่ายโดยต้องมีการร้องต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ซึ่งมีขั้นตอนกระบวนการและใช้เวลาในการดำเนินการทำให้กระบวนการตรวจสอบการทุจริตต่างๆ ไม่มีประสิทธิภาพเป็นอย่างมากบนพื้นฐานที่เป็นจริง

ประธานกรรมาธิการกล่าวว่า องค์กรที่มีอำนาจในการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ คือ คณะกรรมการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยไว้ในคดีหนึ่ง กรณีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) อ้างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเพื่อไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการไม่สามารถกระทำได้ ดังนั้นหากคณะกรรมการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการวินิจฉัยให้หน่วยงานเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร กรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่เปิดเผยถือว่ากระทำผิดกฎหมายอาญามาตรา ๑๕๗ และสามารถนำเหตุดังกล่าวฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ด้วย ดังนั้น ตั้งข้อสังเกตแนวคิดของผู้เสนอคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ ว่าเหตุใดจึงเสนอให้สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นองค์กรภายใต้ผู้ตรวจการแผ่นดิน เนื่องจากอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไม่มีอำนาจเชิงลงโทษได้แต่การเสนอรายงานต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาเพื่อ

รับทราบ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบอำนาจลงโทษผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจเชิงลงโทษที่เบากว่าคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้น ในทัศนะส่วนตัวหากจะแก้ไขควรปรับบทบาทของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารให้มีความเป็นอิสระ แต่ไม่ควรโอนภารกิจให้สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นองค์กรภายใต้ผู้ตรวจการแผ่นดิน ดังนั้น ต้องแยกประเด็นการปฏิบัติตามกฎหมายกับประเด็นเรื่องการสังกัดของหน่วยงาน ปัจจุบันปัญหาการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการอยู่ในระดับปฏิบัติของส่วนราชการต่างๆ ไม่ปฏิบัติเป็นแนวเดียวกันทุกหน่วยงาน ซึ่งประเด็นดังกล่าวต้องดำเนินการปฏิรูป

สำหรับประเด็นในเรื่องการตรวจสอบจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งเสนอแนะให้ตัดอำนาจของสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ โดยเสนอให้เป็นอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ตั้งข้อสังเกตว่าในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ให้อำนาจผู้ตรวจการแผ่นดินในการตรวจสอบจริยธรรม และการประเมิณรัฐธรรมนูญ ซึ่งนับแต่รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับมีเพียงไม่กี่เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการในการตรวจสอบจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ส่วนเรื่องของการประเมิณรัฐธรรมนูญไม่มีการดำเนินการ

กรรมการแสดงความเห็น ดังนี้

- ปัญหาการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการในปัจจุบัน จากการนำเสนอของผู้เสนอคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ พบว่าไม่มีประสิทธิผลในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ เนื่องจากหน่วยงานของรัฐทั้งหมดต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแต่จากการสำรวจเบื้องต้นมีจำนวนไม่เกินร้อยละ ๔๐ ของหน่วยงานรัฐทั้งหมดที่มีการจัดตั้งสำนักงานข้อมูลข่าวสารของราชการที่จะเป็นแหล่งศูนย์รวมข้อมูลเบื้องต้นของหน่วยงาน หรือปัญหากรณีที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้วินิจฉัยให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร แต่ปรากฏว่าหลายเรื่องหน่วยงานของรัฐไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารแต่อย่างใด

- ประเด็นปัญหาการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารหน่วยงานของรัฐและองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ บางองค์กรไม่อนุญาตการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ซึ่งขัดต่อวิธีปฏิบัติที่กำหนดในกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการที่กำหนดให้มีบัญชีหน่วยงานและบัญชีเอกสารที่จะไม่เปิดเผยต้องมีบัญชีชื่อเอกสารแนบท้ายคำสั่ง

นางสาวรสนา โตสิตระกูล สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๕๘ ได้ตอบประเด็นข้อซักถามเรื่องฟ้องซ้ำ โดยเห็นว่ากรณีที่พบข้อมูลใหม่ไม่น่าจะมีปัญหาทางกฎหมาย เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาหลายกรณี เช่น กรณีทุจริตยา จำเลยได้ยกประเด็นว่าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการซึ่งมีอำนาจตรวจสอบการทุจริตในขณะนั้น ได้ยกคำร้องแล้ว การที่มีผู้นำคดีมาฟ้องใหม่เป็นฟ้องซ้ำ แต่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ได้แย้งว่าพบข้อมูลใหม่จึงฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งจำเลยได้ยกประเด็นต่อสู้ในเรื่องฟ้องซ้ำ แต่ศาลศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยว่าข้อมูลของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นข้อใหม่แตกต่างจากข้อมูลที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการในสมัยนั้นได้ยกคดี

ดังกล่าว เป็นเหตุให้มีการไต่สวนใหม่ หรือกรณีคดีท่อก๊าซศาลปกครองได้ตัดสินว่าเป็นฟ้องซ้ำ เป็นต้น ซึ่งประเด็นต่างๆ เหล่านี้ควรพิจารณาข้อเท็จจริงในเชิงวิชาการในการวิพากษ์วิจารณ์คำพิพากษาของศาล ซึ่งคณะกรรมการการยกเว้นรัฐธรรมนูญได้เพิ่มหลักประกันคุ้มครองสิทธิในการวิพากษ์วิจารณ์คำพิพากษาของศาลในทางวิชาการได้ซึ่งถือเป็นเรื่องดี เพราะในหลายกรณีที่อาจมีการโต้แย้งทางวิชาการได้ว่าไม่ได้เป็นการฟ้องซ้ำ เช่น ผู้พิพากษาเพียงคนเดียวลงความเห็นว่าการคืนทรัพย์สินครบถ้วนแล้ว ต่อมามีการนำคดีฟ้องต่อศาล ศาลไม่ประทับรับฟ้องโดยวินิจฉัยว่าเป็นฟ้องซ้ำ ซึ่งข้อเท็จจริงในลักษณะดังกล่าวจากการแลกเปลี่ยนความเห็นกับอดีตประธานศาลฎีกาและรองประธานศาลฎีกาบางท่าน เห็นว่ากรณีดังกล่าวไม่เป็นการฟ้องซ้ำแต่อย่างใดแต่เมื่อศาลได้มีคำวินิจฉัยดังกล่าวแล้วไม่สามารถดำเนินการอย่างใดต่อได้ ซึ่งเห็นว่าประเด็นเหล่านี้ต้องมีการปฏิรูปเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามการที่คณะกรรมการการยกเว้นรัฐธรรมนูญได้รับรองสิทธิการวิพากษ์วิจารณ์คำพิพากษาของศาลในทางวิชาการจะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ ซึ่งในความเป็นจริงหลายคดีพบว่า เป็นฟ้องซ้ำบ้าง ไม่ใช่เจ้าของทรัพย์สินบ้าง ซึ่งตนได้พยายามหาแนวทางอื่นในการต่อสู้คดี เนื่องจากเห็นว่าหลักสามัญสำนึกข้อเท็จจริงของเรื่องราวต่างๆ ในคดีไม่ได้เป็นฟ้องซ้ำแต่เป็นข้อมูลใหม่ ฉะนั้น เพื่อให้การดำเนินการให้ได้ข้อยุติได้พยายามหาเครื่องมือใหม่ตลอดเวลา ดังนั้น คณะกรรมการการยกเว้นรัฐธรรมนูญควรพิจารณาบัญญัติเพิ่มเครื่องมือให้ประชาชนเพื่อให้ประชาชนได้ใช้กฎหมายต่างๆ เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับต่อสู้คดีทางศาลต่อไป หากสามารถดำเนินการได้ตามที่เสนอแก้ไขเพิ่มเติมฯ เชื่อว่าประชาชนจะได้ฝึกฝนการใช้กฎหมายเพื่อเป็นเครื่องมือที่สำคัญ โดยกฎหมายหลายฉบับเป็นเรื่องของสิทธิทางตรงของประชาชน ถ้าได้เพิ่มเติมในส่วนนี้จะเกิดประโยชน์อย่างมาก

นายวสันต์ ภัยหลิกสิทธิ์ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๕๘ ได้ตอบชี้แจงกรณีเรื่องศาลคดีทุจริตซึ่งเป็นศาลเฉพาะไม่ใช่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทุจริตของนักการเมือง ส่วนศาลคดีทุจริตรูปแบบที่เสนอนำเสนอโดยใช้ระบบไต่สวน ผู้ที่เสนอคดีต่อศาลไม่ได้กำหนดแต่เฉพาะคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่ให้สิทธิ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือหน่วยงานตรวจสอบต่างๆ สามารถฟ้องคดีต่อศาลคดีทุจริตได้ ส่วนประชาชนเห็นควรให้เสนอได้ในกรณีเป็นการเสนอขององค์กรภาคประชาชนที่มีกฎหมายรองรับ ซึ่งหากให้สิทธิแก่ประชาชนดังกล่าวเป็นสิ่งที่ดี เพราะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ส่วนปัญหาฟ้องซ้ำอาจไม่เกิดขึ้น เพราะเป็นองค์กรที่จะทำหน้าที่ในการดูแลผู้บริโภคหรือดูแลผลประโยชน์ส่วนรวม

กรรมการแสดงความคิดเห็นและตั้งประเด็นซักถาม ดังนี้

- ประเด็นของผู้เสนอแก้ไขเพิ่มเติมฯ ที่เสนอความเห็นว่ามีคดีปฏิรูปมีความสำคัญที่สุดที่ควรคงไว้ในรัฐธรรมนูญและมีกลไกการขับเคลื่อนการปฏิรูปอย่างต่อเนื่อง มีความเห็นว่าการบัญญัติสาระของการปฏิรูปไว้ในรัฐธรรมนูญหรือนำไปบัญญัติในกฎหมายลูก

- จากที่ได้รับฟังการอภิปรายของสภาปฏิรูปแห่งชาติ ซึ่งส่วนใหญ่อภิปรายเห็นด้วยกับแนวทางการปฏิรูปที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งในการเสนอคำขอแก้ไขเพิ่มเติมมีบางคำขอที่เสนอให้เพิ่มหลักการการปฏิรูปตามกรอบอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการที่รับผิดชอบเพียงเท่านั้น

- ปัจจุบันสื่อมวลชนได้ให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องการปฏิรูปก่อนการเลือกตั้งเป็นอย่างมาก ซึ่งหลายครั้งที่ได้ให้สัมภาษณ์ สื่อมวลชนได้ถามว่าต่อประเด็นการเสนอคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ ของสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติมีความคิดเห็นในเรื่องนี้อย่างไรและคณะกรรมการมีแนวทางอย่างไรต่อประเด็นดังกล่าว

นายสันต์ ภัยหลิกดิ์ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๕๘ ได้ตอบชี้แจงประเด็นเพิ่มเติมโดยเห็นว่าหมวดปฏิรูปเป็นส่วนที่สำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ถ้ารัฐธรรมนูญไม่มีการบัญญัติหมวดปฏิรูปไว้หรือบัญญัติไว้เพียงไม่กี่มาตราไม่เหมาะสม และหากตัดหมวดว่าด้วยการปฏิรูปออกทั้งหมดแล้วนำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายลูก ผู้ที่จะขับเคลื่อนกฎหมายลูกคือ สภานิติบัญญัติแห่งชาติไม่ใช่สภาปฏิรูปแห่งชาติซึ่งประเด็นดังกล่าวได้มีการพูดคุยกันในสภาปฏิรูปแห่งชาติพอสมควร ประกอบกับในการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญทั้งสองครั้ง หมวดปฏิรูปเป็นเรื่องที่มีผู้อภิปรายมากที่สุด ดังนั้น การใช้เหตุผลเพียงว่าเพื่อให้รัฐธรรมนูญสั้นกระชับจึงตัดหมวดปฏิรูปออกทั้งหมด เห็นว่าไม่สมเหตุผล ควรพิจารณาหลักการเป็นสำคัญว่าเรื่องใดเป็นเรื่องหลักเรื่องใดเป็นเรื่องรอง

นางสาวสารี อ๋องสมหวัง สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในฐานะผู้ชี้แจงคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๕๘ แสดงความเห็นเพิ่มเติมว่า หมวดปฏิรูปเปรียบเหมือนจินตนาการของผู้คนและสังคมที่มีความต้องการจินตนาการ ฉะนั้น ประเด็นดังกล่าวจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก

ส่วนหลักการที่ควรบัญญัติในรัฐธรรมนูญมากที่สุดเห็นว่า การปฏิรูปและพลเมืองมีความจำเป็นและสำคัญที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เนื่องจากเป็นจินตนาการของผู้คนที่จำเป็นต้องได้ว่าสังคมไทยในอนาคตข้างหน้าจะเป็นอย่างไรทำให้เกิดความหวัง ส่วนประเด็นอื่นๆ หรือระบบทางการเมืองไม่ว่าคณะกรรมการจะออกแบบหรือคิดระบบอย่างไร สุดท้ายนักการเมืองก็ต้องพยายามหาทางหลีกเลี่ยง ดังนั้น จึงควรคิดวางกลไกการตรวจสอบการจัดการจะมีความเหมาะสมมากกว่า

ประธานกรรมการกล่าวว่า ประเด็นที่ผู้เสนอคำขอแก้ไขเพิ่มเติมได้แสดงความคิดเห็นนั้น เข้าใจดีว่ารัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปจำเป็นต้องมีบทบัญญัติในเรื่องของการปฏิรูปไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ประเด็นคำถามที่มีการวิพากษ์วิจารณ์กันมากกว่า คณะกรรมการบัญญัติรายละเอียดทุกเรื่องจำเป็นหรือไม่ เช่น การปฏิรูปการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ผู้เสนอคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ มีเจตนาที่ดีมากโดยมีข้อเสนอให้เพิ่มอำนาจให้แก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตั้งข้อสังเกตว่า การเพิ่มอำนาจดังกล่าวจะขัดแย้งกันหรือไม่

ประเด็นคำถามที่เป็นคำถามใหญ่มาก คือ ทุกคำขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องการขยายหมวดว่าด้วยการปฏิรูปเช่น ด้านเศรษฐกิจเสนอเพิ่มหมวดปฏิรูป ๙ มาตรา เป็นต้น ตั้งข้อสังเกตว่า ถ้าบัญญัติแต่หัวใจสำคัญไว้ในรัฐธรรมนูญส่วนรายละเอียดให้สภาปฏิรูปแห่งชาติพิจารณาคิดให้ตกผลึก และกฎหมายปฏิรูป

ถ้าจะต้องเขียนต้องแตกต่างจากกฎหมายอื่นทุกชนิด เช่น สปช. เสนอร่างกฎหมายให้ สนช. พิจารณา เห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ ถ้า สนช. ไม่เห็นชอบส่งร่างคืนให้ สปช. หากยืนยันด้วยคะแนนเสียงสองในสาม ประกาศใช้เป็นกฎหมายเป็นต้น เป็นเพียงกลไกที่ยกเป็นตัวอย่างเพื่อให้มองเห็นภาพ ประเด็นดังกล่าวมิใช่ แต่เฉพาะรัฐบาลที่เสนอความเห็นว่าจะเกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งกับองค์กรที่ ดำเนินการในเรื่องปฏิรูป ซึ่งหากบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญทุกองค์กรต้องปฏิบัติ ข้อเสนอหากไม่สามารถปฏิบัติ ได้การแก้ไขรัฐธรรมนูญกระทำได้อย่างไรจะมีวิธีการแก้ไขปัญหายังไง หรือหากบัญญัติหลักการใหญ่ไว้ใน รัฐธรรมนูญ ส่วนรายละเอียดต่างๆ ให้ สปช. ไปคิดกันให้ตกลง

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ประธานกรรมการกล่าวว่ จากที่ได้ร่วมประชุมกับคณะกรรมการวิสามัญกิจการสภาปฏิรูป แห่งชาติ มีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ดังนี้

๔.๑ ในวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๘ สภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นเจ้าภาพในการประชุมร่วม คณะรัฐมนตรี สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สภาปฏิรูปแห่งชาติ และคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ โดย ในวันดังกล่าวได้กำหนดให้แต่งกายด้วยชุดไทยแขนยาว ดังนั้น กรรมการท่านใดไม่มีชุดไทยแขนยาวอาจ แต่งกายด้วยชุดสุทศาสกาล และจะมีการรับประทานอาหารกลางวันร่วมกันที่ห้องอาหาร ส่วนฝั่งการจัดที่นั่งใน ห้องประชุมได้จัดที่นั่งโดยแบ่งเป็นส่วนของคณะรัฐมนตรี คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ สมาชิกสภานิติ บัญญัติแห่งชาติ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ และนักวิชาการ

๔.๒ ที่ประชุมได้หารือประเด็นเรื่องการจัดทำกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่ จำเป็น ซึ่งปัจจุบันได้มีหนังสือกราบเรียนประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติเพื่อขอให้คณะกรรมการแต่ละคณะ ส่งผู้แทนเพื่อตั้งเป็นอนุกรรมการ ซึ่งประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติได้กำหนดให้คณะกรรมการแต่ละคณะ ส่งผู้แทนได้ไม่เกินสามคน ซึ่งบางคณะแจ้งความประสงค์ส่งผู้แทนมากกว่าสามคนเนื่องจากสมาชิกให้ความ สนใจในการร่วมเป็นอนุกรรมการเพื่อพิจารณากร่างกฎหมายประกอบและกฎหมายอื่นที่จำเป็น ซึ่ง ประเด็นดังกล่าวได้แจ้งต่อที่ประชุมว่า คณะกรรมการไม่ขัดข้องหากแต่ละคณะจะส่งผู้แทนเกินสามคน ซึ่งอาจต้องยกเว้นข้อบังคับเพื่อให้สามารถแต่งตั้งอนุกรรมการเกินกว่าจำนวนที่กำหนด นอกจากนั้น ที่ ประชุมได้เห็นชอบแนวทางของคณะกรรมการในการตั้งคณะอนุกรรมการศึกษาเตรียมการจัดทำ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น

๔.๓ ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมครั้งต่อไปในวันพฤหัสบดีที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๘ เวลา ๐๘.๕๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและ
กล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๑๖ นาฬิกา

นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ

วิทยาการปฏิบัติการ

นายไพรัช สุทธิเจริญ

นิติกรชำนาญการ

นางสาวอัจฉรา สวนสมุท

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

นายสกนธ์ พรหมบุญตา

นิติกรชำนาญการ

นายจรัสวัสส์ อินทะชิต

นิติกรปฏิบัติการ

นายณฤพนธ์ ฐลีจันทร์

นิติกรปฏิบัติการ

นายรัฐภูมิ คำศรี

นิติกรชำนาญการพิเศษ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมการ ๒

ผู้ตรวจบันทึกการประชุม

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์